

PlusOne

Rodza Pfungwa ChiShona

Gwaro
reChipiri

2

PlusOne

Rodza Pfungwa ChiShona

Bhuku romudzidzisi

Published by:

Secondary Book Press Private Limited
4th Floor, CABS Centre Building,
Cnr Jason Moyo & 2nd Street,
Harare, Zimbabwe
Tel: +263 242 771 406 | +263 242 753 201
Mobile: +263 712 560 870 | +263 788 954 870
Email: sales@secondarybookpress.co.zw
Website: www.secondarybookpress.co.zw

Plus**One** Rodza Pfungwa ChiShona | Gwaro reChipiri – Bhuku romudzidzisi

ISBN: 978-1-77932-1-152-7

First Published in 2025

Copyright: Secondary Book Press

Editor-in-Chief: Munyaradzi Gunduza

Development Editor: Edwin Muzanenhamo

Design and text layout: Floecene B. Chimba

Every effort has been made to trace the copyright holders. In the event of unintentional omissions or errors, any information that would enable the publisher to make the proper arrangements will be appreciated.

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording or otherwise, without prior permission of the copyright owner.

Zviri mukati

Mavambo	i
Chikamu 1: Dzidzo inhaka yedu	1
Chikamu 2: Mabasa emaoko.....	3
Chikamu 3: Musha wedu	5
Chikamu 4: Kukwazisana kwakanaka	8
Chikamu 5: Chikoro chedu.	10
Chikamu 6: Dzokororo yekutanga	12
Chikamu 7: Mutambo wenhabvu	13
Chikamu 8: Nyika yedu inoyevedza	15
Chikamu 9: Zvokushanya	17
Chikamu 10: Mamiriro ekunze.	19
Chikamu 11: Dzokororo yechipiri	21
Chikamu 12: Mwaka yegore	22
Chikamu 13: Zvipfeko	24
Chikamu 14: Mabasa	26
Chikamu 15: Kuchengetedzwa kwemasango	28
Chikamu 16: Dzokororo yechitatu	30
Chikamu 17: Mwedzi yegore.....	31
Chikamu 18: Kufambisa mashoko.....	33
Chikamu 19: Bhavhadhi raChimuti	36
Chikamu 20: Nhengo dzomuviri.....	38
Chikamu 21: Dzokororo yechina.....	40
Chikamu 22: Kudya kwepasichigare	42
Chikamu 23: Zororo reKisimusi	44
Chikamu 24: Rwendo nebhazi	46
Chikamu 25: Makombiyuta	48
Chikamu 26: Ndozviture handinyarari	50
Chikamu 27: Dzokororo yechishanu.....	53
Chikamu 28: Kubata ishwa.....	54
Chikamu 29: Ngano dzaSekuru Ngwadzai.....	56
Chikamu 30: Patsime	58
Chikamu 31: Handeyi kunotiva	60
Chikamu 32: Zororo remagamba	62
Chikamu 33: Dzokororo yechitanhatu.....	65

Bhuku rino rinoshanda pamwe chete nebhuku romudzidzi PlusOne Rodza Pfungwa ChiShona Bhuku romudzidzi Gwaro reChipiri iro rakanyorwa zvichitevedza bumbiro redzidzo nemagariro (Heritage Based Curriculum - HBC). Rinotangira pakasiira bhuku rokutanga. Mukashandisa bhuku rino zvakanaka, vadzidzi venyu vanopedza danho rino vogona kuverenga, kunyora, kupindura mibvunzo yakasiyana-siyana uye vadzidzi vanowanawo ruzivo pamusoro petsika nemagariro, uye pezvavapoterredza. Bhuku rino rinokubatsirai kushandisa bhuku romudzidzi zvakanaka. Rinokubatsirai kuti mudzidzise vadzidzi zvinotarisirwa nebumbiro redanho rino.

Zvinangwa zvechikamu

Bhuku rinovavarira kuti vadzidzi:

- 1 vawane ruzivo rwokuverenga, kunyora, kutaura, kuimba nokuteerera mutauro weChiShona zvakanaka.
- 2 pataura zvakanaka nevanhu vakasiyana-siyana panzvimbo dzakasiyana-siyana.
- 3 kuvandudza tsika yokuverenga muvadzidzi.
- 4 vagone kuteedzera mirawo kana mitemo yavanenge vapiwa.
- 5 vataure ngano uye kutsanangura zvidzidzo zvavanowana kubva mungano dzakasiyana-siyana.
- 6 vaverenge ndima uye kupindura mibvunzo kubva mundima yavaverenga.
- 7 vave noruzivo rwetsika nemagariro edu.

Panopera zvidzidzo zvebhuku rino, vadzidzi vanotarisirwa kuti vave vawana unyanzvi hunotevera:

1 Kuteerera

Vadzidzi vanotarisirwa kuvandudzika pane zvokuteerera nokugona kunzwisisa pfungwa pane zvavanzwana. Izvi zvinogona kuwanikwa kubudikidza nokuteerera kungano, mimhanzi kana nziyo, kumadzimudzangara, zvivhitivhiti nezvimwe zvakadaro. Munhu wese anoda kuva neunyanzvi uhu kuti agogona kugarisana uye kurarama zvakanaka munharaunda. Kunyange pavadzidzi vedu vanoda kuva neunyanzvi uhu kuti vagodzidzisika zvakanaka.

2 Kutaura

Uhu ndehumwe hunyanzvi hunosimbiswa nebhuku rino. Muchikamu choga choga mubhuku muno mune chidimbu chinotaura nezvokutaura. Vadzidzisi wanisai vadzidzi mikana yokutaurirana, vachipa pfungwa dzavo pamusoro yamunenge muchiita. Izvi zvinobatsira kuti vadzidzi vedu vakure pakushandisa rurimi rwaamai. Munogona kuvandudza kutaura muvadzidzi kubudikidza nemitambo, nhaurirano, kubvunza nokupindira mibvunzo uye kudzikorora zvavanenge vanzwa, zvakaita sengano, nziyo, nhetembo nezvimwe muchidzidzo chega chega, wanisai vadzidzi mikana yakadai.

3 Kuverenga

Kuverenga ndohumwe hunyanzvi hwakakosha uye hunonyanya kusimbiswa nebhuku rino. Batsirai vadzidzi kuti vagone kuverenga rurimi rweChiShona zvakanaka. Teverai nzira dziri mubhuku rino pakubatsira vadzidzi kuti vawane unyanzvi uhu. Heinoi nzira iri mubhuku rino yokubatsira vadzidzi nayo pakuverenga:

a Ruzha rwenyaudzira

Pakutanga batsirai vadzidzi kuti vagone kududza zvakanaka ruzha rwenyaudzira.

Sokuti: 'gw'.

Ichi ndicho chikamu chakakosha pakudzidza kuverenga. Mudzidzi wese anofanira kutanga agona kududza nyaudzira kuti agogona kuverenga mazwi ane nyaudzira iyoyo.

b Nyaudzira dzine nzvovera dzose

Dzidzisa vadzidzi kududza nyaudzira dzine nzvovera dzese.

Sokuti: gwa gwe gwi gwo gwu.

Vadzidzi vese vanofanira kugona kuverenga izvi kuti vasanetseka nokuverenga mazwi.

c Mazwi

Vadzidzi ngavabatsirwe kuti vagone kuverenga mazwi zvakanaka. Batsirai vadzidzi kuti vazive kuti mazwi mubatanidzwa wenyaudzira dzine nzvovera.

Sokuti: gwe + nga = gwenga

Ndokuti tikabatanidza **gwe-** na **-nga** tinowana gwenga. Vadzidzi kana vakabata izvi, havazoiti dambudziko rokuverenga. Nyorai mazwi pamakadhi, pachati kana pachidziro kuti vadzidzi vawane mikana yakawanda yokuverenga.

d Zvirevo

Dzidzisa vadzidzi kuverenga zvirevo zvizere. Kana mudzidzi ava kugona kuverenga mazwi, anenge asisina dambudziko rokuverenga zvirevo zvizere. Zvinoda kuti muwanise vadzidzi mikana yokuverenga zvirevo zvizere.

Sokuti: Nhasi kunze kwapisa.

4 Kunyora

Padanho rino vadzidzi vanotarisirwa kuti vanenge vave noruzivo rwokunyora mavara ose zvakanaka. Rambai muchibatsira vadzidzi kugara zvakanaka pavanenge vachinyora. Tarisisai mudzidzi wega wega kuti ari kukwanisa kubata bhuku zvakanaka here? Batsirai vadzidzi kunyora vachibva kuruboshwe vachienda urudyi. Padanho iri pese panonyora vadzidzi, tendererai muchiona basa romumwe nomumwe.

Mitinhimira iri mubhuku rino

Bhuku rino rinobata mitinhimira isina kuitwa mubhuku rokutanga. Iyi ndiyo mutinhimira iri mubhuku rino:

gw	mw	nzv	dzw
ts	nj	ngw	hw
rw	kw	mbw	tw
bh	bw	ndw	ty
nh	bv	tsv	rw
zh	zv	chw	vh
dzv	chw	tsw	dh

Zvinangwa zvechikamu

Zvinotarisirwa pakupera kwechikamu chino kuti vadzidzi:

- a** vagone kududza ruzha rwemitinhimira ‘gw’ na ‘mw’.
- b** vagone kuverenga nyaudzira ‘gw’ na ‘mw’ dzine nzvovera dzose.
Sokuti: gwa gwe gwi gwo gwu
- c** vave noruzivo rwokuumba mazwi ane mitinhimira ‘gw’ na ‘mw’.
- d** vagone kuverenga mazwi ane mitinhimira ‘gw’ na ‘mw’.
- e** vaverenge ndima iri mubhuku romudzidzi **papeji 2**.
- f** vapindura mibvunzo yenzwisiso.
- g** vagone kunyora mazwi muuzhinji ari mubhuku remudzidzi **papeji 3**.

Zvombo

Makadhi ane mazwi okuverenga, chidziro, chati rine mitinhimira ‘mw’ na ‘gw’ ine nzvovera dzose namazwi ane mitinhimira iyi, penzura, bhuku romudzidzi.

Dura

PlusOne Rodza Pfungwa ChiShona Bhuku romudzidzi Gwaro reChipiri peji 1-4.

Bumbiro retsika nemagariro (Heritage Based Curriculum - HBC) 2024-2030.

Zviitwa

1 Kutaura nokuteerera

- a** Mudzidzisi ngaape vadzidzi nguva yokuti vataure zvavakaita pazororo.
- b** Kuteerera kunziyo dzinotaura nezvenguva.
- c** Kuita mitambo pamusoro pezvavanofarira pachikoro.

2 Kuverenga

- a** Vadzidzi ngavadudze nyaudzira ‘mw’ na ‘gw’ ari pamakadhi, pachati kana pachidziro zvakanaka.

- b** Kana vava kugona kududza izvi ngavadzidze kuverenga mazwi anoumbwa nemitinhimira ‘mw’ na‘gw’.
- c** Gadzirai makadhi ane mitinhimira yakasiyana-siyana akawanda okuti vadzidzi vanoabatanidza vachiumba mazwi, vadzidzi ngavaite izvi kusvika vogona kuumba mazwi zvakanaka.
- d** Vadzidzi ngavaverenge mazwi ari pachati pachidziro kana pamakadhi.
- e** Vadzidzi ngavaverenge ndima iri mubhuku romudzidzi **papeji 2** vachidaidzira.

3 Kunyora

- a** Vadzidzi ngavaumbe mazwi ane mitinhimira ‘mw’ na‘gw’.
- b** Vadzidzi ngavanyore mazita ezvinhu zviri mumifananidzo iri mubhuku revadzidzi.
- c** Ngavapindure mibvunzo yenzwisiso iri mubhuku ravadzidzi **papeji 3**.
- d** Vadzidzi ngavanyore mazwi akapihwa muuzhinji.

Mhinduro dzinotarisirwa pamibvunzo iri mubhuku revadzidzi

Nzwisiso

- 1** zvokushandisa
- 2** mabhuku nepenzura
- 3** mai Zimuto
- 4** kushanda
- 5** vanoteerera uye vanoshanda nesimba

Mazwi muuzhinji

- 1** vadzidzisi
- 2** makore
- 3** mapenzura
- 4** zvikoro
- 5** zvidzidzo

Mazwi anobuda pakuvaka nekuverenga mazwi pachishandiswa mitinhimira yakapiwa papeji 4 bhuku romudzidzi

- 1** Gwara
- 2** Gwenzi
- 3** Gwizo
- 4** Gwande
- 5** Gwayi
- 6** Gwaya

Zvinangwa zvechikamu

Zvinotarisirwa pakupera kwechikamu chino kuti vadzidzi:

- a** vagone kudoma mbesa dzinorimwa munharaunda mavo.
- b** vadome midziyo yavanoshandisa pakurima.
- c** vataure mbesa dzavanorima pachikoro, uye zvipfuyo zvavanochengeta.
- d** vagone kududza ruzha rwa **‘ts’** na **‘nzv’** zvakanaka.
- e** vaumbe nokuverenga mazwi ane mitinhimira **‘ts’** na **‘nzv’**.
- f** vaverenge ndima iri mubhuku romudzidzi **papeji 5**.
- g** vapindure mibvunzo yenzwisiso.

Zvombo

Chati remifananidzo yemidziyo yatinoshandisa pakurima, mufananidzo yebindu, mazwi pamakadhi, mazwi pachidziro.

Dura

PlusOne Rodza Pfungwa ChiShona Bhuku romudzidzi Gwaro reChipiri peji 5-10.
Bumbiro retsika nemagariro (Heritage Based Curriculum - HBC) 2024-2030.

Zviitwa

1 Kutaura nokuteerera

- a** Vadzidzi vadome mbesa dzavanorima munharaunda mavo.
- b** Endai nevadzidzi kubindu rechikoro vandodoma mbeswa dzirimo.
- c** Ngavadowe midziyo inoshandiswa pakurima.
- d** Imbai zvimbo zvinotaura pamusoro pekunaya kwemvura uye pokurima.

2 Kuverenga

- a** Ngavaite ruzha rwemitinhimira **‘ts’** na **‘nzv’**.
- b** Nyorai mazwi pamakadhi, pachidziro kana pachati, vadzidzi vaverenge.

- c** Vadzidzi ngavaumbe mazwi ane mitinhimira ‘ts’ na ‘nzv’.
- d** Vadzidzi vaverenge vachideedzera ndima iri mubhuku romudzidzi **papeji 5**.
- e** Vadzidzi vapindure mibvunzo yenzwisiso iri mubhuku romudzidzi **papeji 6**.

c Kunyora

- a** Vadzidzi ngavanyore mitinhimira ‘ts’ na ‘nzv’.
- b** Vaumbe mazwi ane mitinhimira ‘ts’ na ‘nzv’.
- c** Vanyore zviperengo zvakanaka zvine mitinhimira ‘ts’ na ‘nzv’.
- d** Vapindure mibvunzo yenzwisiso iri **papeji 8** mubhuku romudzidzi.
- e** Kuzadzisa zvirevo nemazwi akakodzera.
- f** Kunyora mazwi akafanana neakapiwa.

Mhinduro dzinotarisirwa pamibvunzo iri mubhuku revadzidzi

Nzwisiso

1 bindu	4 unyanzvi
2 kupuraimari	5 Kudiridza, kusakura, kupfuya mhuka.
3 emaoko	6 Madomasi, nyemba nemagaka.

Kuzadzisa zvirevo

1 zvipfuyo	3 mombe
2 nyama nemazai	4 mhuka

Mazwi akafanana

1 bindu	5 zvipfuyo
2 zhinji	6 mambo
3 kupfuya	7 vhiki
4 shasha	8 kukotsira

Mazwi kubva patsoro

utsi	tsitsi
tsito	tsiga
matsi	tsika

Basa rokuita pakombiyuta

Vana vanonyora zvirevo zviviri pakombiyuta pamusoro pemusha wavo.

Zvinangwa zvechikamu

Zvinotarisirwa pakupera kwechikamu chino kuti vadzidzi:

- a** vagone kudoma zvivakwa zvinowanikwa pamusha pavo.
- b** vadome mhuka dzavanopfuya pamusha pavo.
- c** vagone kududza ruzha rwa ‘nj’, ‘ngw’ na ‘mbw’ zvakanaka.
- d** Vaumbe nokuverenga mazwi ane mitinhimira ‘nj’, ‘ngw’ na ‘mbw’.
- e** Vaverenge ndima iri mubhuku romudzidzi papeji 12.
- f** Vapindure mibvunzo yenzwisiso.

Zvombo

Chati remifananidzo wemusha wakanaka, mazwi pamakadhi, mazwi pachidziro, penzura, bhuku romudzidzi.

Dura

PlusOne Rodza Pfungwa ChiShona Bhuku romudzidzi Gwaro reChipiri peji 11-17.
Bumbiro retsika nemagariro (Heritage Based Curriculum - HBC) 2024-2030.

Zviitwa

1 Kutaura nekuteerera

- a** Vadzidzi ngavataure pamusoro pedzimba dzinowanikwa pamusha pavo.
- b** Kudoma mhuka dzavanochengeta pamusha pavo.
- c** Kutsanangurawo basa reimba imwe neimwe sokuti; tinochengetera mbesa mudura.

2 Kuverenga

- a** Ngavaite ruzha rwemitinhimira ‘nj’, ‘ngw’ na ‘mbw’.
- b** Nyorai mazwi pamakadhi, pachidziro kana pachati, vadzidzi vaverenge.
- c** Vadzidzi ngavaumbe mazwi ane mitinhimira ‘nj’, ‘ngw’ na ‘mbw’.

- d** Vadzidzi vaverenge vachideedzera ndima iri mubhuku romudzidzi **papeji 12**.
- e** Vadzidzi vapindure mibvunzo yenzwisiso iri mubhuku romudzidzi **papeji 12**.

3 Kunyora

- a** Vadzidzi ngavanyore mitinhimira ‘nj’, ‘ngw’ na‘mbw’.
- b** Vaumbe mazwi ane mitinhimira ‘nj’ na ‘ngw’ na‘mbw’.
- c** Vanyore zviperengo zvakanaka zvine mitinhimira ‘nj’, ‘ngw’ na‘mbw’.
- d** Vapindure mibvunzo yenzwisiso iri **papeji 14** mubhuku romudzidzi.
- e** Kuzadzisa zvirevo nemazwi akakodzera.
- f** Kunyora mazwi akafanana neakapiwa.

Mhinduro dzinotarisirwa pamibvunzo iri mubhuku remudzidzi

Mazita emifananidzo

Ngwena
Mbwanana
Njiva
Shumba
Mvuu

Nzwisiso

1 masere	4 dzika
2 rechipiri	5 naka
3 Chingwena	6 huku

Zadzisa zvirevo

1 iyi	4 uhu
2 uyo	5 iyo
3 iri	

Vana vemhuka

1 mhuru	4 gwayana
2 nhiyo	5 mbwanana
3 mbudzana	

Midziyo yapamusha

1 banga	–	kucheka
ndiro	–	Kudyira chikafu

demo – kutema huni
 badza – kusakura
 chitofu – kubika
 bhara – kutakura zvinhu

2 Chitofu, Bhara

3 Mhuka dzepamba

mbudzi, katsi, hwai, huku

Mhuka dzemusango

shumba, mbada, nyoka, njiri, bere

4 Midziyo yepamba kubva patsoro

badza

gejo

banga

kapu

ndiro

demo

Dzimba pamusha

1 Hози – munochengeterwa zvirimwa

2 Gota – imba inorara vakomana

3 Nhanga – imba inorara vasikana

Kukwazisana kwakanaka

Zvinangwa zvechikamu

Zvinotarisirwa pakupera kwechikamu chino kuti vadzidzi:

- a** vave neruzivo pamusoro pokukwazisana kwakanaka.
- b** vagone kukwazisa vanhu vakasiyana-siyana nenzira yakanaka.
- c** vaite mitambo vachiedzesera kukwazisana kwakanaka.
- d** vadome mhuka dzavanopfuya pamusha pavo.
- e** vagone kududza ruzha rwa **'kw'** na **'ndw'** zvakanaka.
- f** vaumbe nokuverenga mazwi ane mitinhimira **'kw'** na **'ndw'**.
- g** vaverenge ndima iri mubhuku romudzidzi **papeji 21**.
- h** vapindure mibvunzo yenzwisiso.

Zvombo

Chati remifananidzo yevanhu vari kukwazisana, mavhidhiyo ane vanhu vari kukwazisana zvakanaka, mazwi pamakadhi, mazwi pachidziro, penzura, bhuku romudzidzi.

Dura

PlusOne Rodza Pfungwa ChiShona Bhuku romudzidzi Gwaro reChipiri peji 18-22.

Bumbiro retsika nemagariro (Heritage Based Curriculum - HBC) 2024-2030.

Zviitwa

1 Kutaura nekuteerera

- a** Vadzidzi ngavataure pamusoro pokukwazisana kwakanaka.
- b** Vaite mitambo inobudisa kukwazisana kwakanaka.
- c** Kutaurirana pamusoro pezvavanooona pavhidiyo, pachati pana mubhuku romudzidzi. Vadzidzi ngavadome nzira dzinoratidza kukwazisana kwakanaka pamifananidzo iri mubhuku revadzidzi.

2 Kuverenga

- a Ngavaite ruzha rwemitinhimira ‘kw’ na ‘ndw’.
- b Nyorai mazwi pamakadhi, pachidziro kana pachati, vadzidzi vaverenge.
- c Vadzidzi ngavaumbe mazwi ane mitinhimira ‘kw’ na ‘ndw’.
- d Vadzidzi vaverenge vachideedzera ndima iri mubhuku romudzidzi **papeji 21**.
- e Vadzidzi vapindure mibvunzo yenzwisiso iri mubhuku romudzidzi **papeji 21-22**.

3 Kunyora

- a Vadzidzi ngavanyore mitinhimira ‘kw’ na ‘ndw’.
- b Vaumbe mazwi ane mitinhimira ‘kw’ na ‘ndw’.
- c Vanyore zviperengo zvakanaka zvine mitinhimira ‘kw’, ‘ndw’.
- d Vapindure mibvunzo yenzwisiso iri **papeji 18** mubhuku romudzidzi.
- e Kuzadzisa zvirevo nemazwi akakodzera.
- f Kunyora mazwi akafanana neakapiwa.

Mhinduro dzinotarisirwa pamibvunzo iri mubhuku remudzidzi

Nzwisiso

1 VaChuma naMufaro	3 NemaKumbo
2 Chuma	4 Mapiritsi

Kuzadzisa zvirevo

1 jeko	4 pfimbi
2 chirongo	5 dengü
3 hodzeko/hwedza	6 mutswi

Zvimiso

1 Zita rako ndiani?	4 Ini ndini dangwe mumba medu.
2 Unoenda kuchikoro nguvai?	5 Mombe inogara mudanga.
3 Wakazvarwa gore ripi?	

Mutauro

- 1 Mangwanani
- 2 Manheru
- 3 Masikati

Zvinangwa zvechikamu

Zvinotarisirwa pakupera kwechikamu chino kuti vadzidzi:

- a** vatenderere nechikoro chose vachitaurirana pamusoro penzvimbo dzakasiyana-siyana dzinowanikwa pachikoro.
- b** vagone kudoma zvivakwa zvinowanikwa pachikoro pavo.
- c** vadome mitambo inoitwa pachikoro pavo.
- d** vataure zita romudzidzisi mukuru wepachikoro pavo.
- e** vagone kududza ruzha rwa **‘bh’**, **‘dzv’** na **‘tsv’** zvakanaka.
- f** vaumbe nokuverenga mazwi ane mitinhimira **‘bh’**, **‘dzv’** na **‘tsv’**
- g** vaverenge ndima iri mubhuku romudzidzi **papeji 25**.
- h** vapindure mibvunzo yenzwisiso.

Zvombo

Chati remifananidzo wemusha wakanaka, mazwi pamakadhi, mazwi pachidziro, penzura, bhuku romudzidzi.

Dura

PlusOne Rodza Pfungwa ChiShona Bhuku romudzidzi Gwaro reChipiri peji 23-28.
Bumbiro retsika nemagariro (Heritage Based Curriculum - HBC) 2024-2030.

Zviitwa

1 Kutaura nokuteerera

- a** Vadzidzi ngavataure pamusoro pedzimba dzinowanikwa pachikoro pavo.
- b** Kudoma mitambo inoitwa pachikoro pavo.
- c** Kutaura zita romudzidzisi mukuru.

2 Kuverenga

- a** Ngavaite ruzha rwemitinhimira **‘bh’**, **‘dzv’** na **‘tsv’**.

- b** Nyorai mazwi pamakadhi, pachidziro kana pachati, vadzidzi vaverenge.
- c** Vadzidzi ngavaumbe mazwi ane mitinhimira ‘bh’, ‘dzv’ na ‘tsv’.
- d** Vadzidzi vaverenge vachideedzera ndima iri mubhuku romudzidzi **papeji 23**.
- e** Vadzidzi vapindure mibvunzo yenzwisiso iri mubhuku romudzidzi.

3 Kunyora

- a** Vadzidzi ngavanyore mitinhimira ‘bh’, ‘dzv’ na ‘tsv’.
- b** Vaumbe mazwi ane mitinhimira ‘bh’, ‘dzv’ na ‘tsv’.
- c** Vanyore zviperengo zvakanaka zvine mitinhimira ‘bh’, ‘dzv’ na ‘tsv’.
- d** Vapindure mibvunzo yenzwisiso iri **papeji 26** mubhuku romudzidzi.
- e** Kuzadzisa zvirevo nemazwi akakodzera.
- f** Kunyora mazwi akafanana neakapiwa.

Mhinduro dzinotarisirwa pamibvunzo iri mubhuku romudzidzi

Kuzadzisa zvirevo kubva pamifananidzo

- 1** mutsvairo
- 2** mudonzvo
- 3** bhachi

Nzwisiso

- 1** Tsvatu
- 2** Mapfumbamwe
- 3** Dzvoko
- 4** Matsvuku
- 5** Bhora remakumbo

Inzwi rakakodzera

- 1** tsvuku
- 2** dema
- 3** varefu
- 4** dzvuku
- 5** jena

Zvimiso

- 1** Mukomana uyu anoba here?
- 2** Bhachi idzva nderani?
- 3** Chitima chine mavhiri akawanda.
- 4** Zuva rinopisa kwazvo.
- 5** Ini ndinogara mubhuku rine misha mishoma.

Chikamu

6

Dzokororo yekutanga

- 1 chikepe duri badza mutsvairo

Kuvaka mazwi

Vana navovaka mazwi 1-8 vachishandisa mitinhimira yakapihwa **papeji 30**, bhuku romudzidzi. Vanozovakazve mamwe mazwi vachishandisa **nh, bv, nd, ch, tsv uye ngw**.

Nzwisiso

1 Ngwadzai	3 wokutanga	5 rechipiri
2 kuita mabasa epamusha	4 anoterera	6 VaMoyo

Inzwi rakakodzera

7 guyo	10 rusero
8 mugoti	11 hwedza
9 kurima	

Zadzisa

12 itsvuku	14 dzinogara
13 mupfupi	15 vanhu

Zvimiso

- 16 Zita rako ndiani?
- 17 Ini ndine makore masere.
- 18 Ndiani mutungamiriri weZimbabwe?
- 19 Zvakakosha kuchengetedza masango.
- 20 Pamusha pedu pane tsime.
- 21 Tinofanira kugeza maoko kana tabva kuchimbuzi.

Rondedzero

- 22 Vana vanonyora mitsara mishanu pamusoro pemudzidzisi wavo.
- 23 Vana ngavaverenge mazwi akapihwa **papeji 32** bhuku romudzidzi.

Zvinangwa zvechikamu

Zvinotarisirwa pakupera kwechikamu chino kuti vadzidzi:

- a** vave noruzivo pamusoro pemitambo yakasiyana-siyana.
- b** vave noruzivo pamusoro pemitemo yemimwe mitambo.
- c** vatambe mimwe mitambo yavanofarira.
- d** vadome mhuka dzavanopfuya pamusha pavo.
- e** vagone kududza ruzha rwa ‘nh’, ‘bv’ na ‘ngw’ zvakanaka.
- f** vaumbe nokuverenga mazwi ane mitinhimira ‘nh’, ‘bv’ na ‘ngw’.
- g** vaverenge ndima iri mubhuku romudzidzi **papeji 34**.
- h** vapindure mibvunzo yenzwisiso.

Zvombo

Chati remifananidzo wevanhu vari kutamba mitambo yakasiyana-siyana, mavhidhiyo ane vanhu vari kutamba mitambo, mazwi pamakadhi, mazwi pachidziro, penzura, bhuku romudzidzi.

Dura

PlusOne Rodza Pfungwa ChiShona Bhuku romudzidzi Gwaro reChipiri peji 33-36.
Bumbiro retsika nemagariro (Heritage Based Curriculum - HBC) 2024-2030.

Zviitwa

1 Kutaura nekuteerera

- a** Vadzidzi ngavataure mitambo yavanoziva.
- b** Vataure mitambo yavanofarira uye mitemo yayo.
- c** Kutaurirana pamusoro pezvavaona pavhidiyo, pachati kana mubhuku romudzidzi.
- d** Vadzidzi ngavadome mitambo yavaona pamifananidzo iri mubhuku revadzidzi.

2 Kuverenga

- a** Ngavaite ruzha rwemitinhimira ‘nh’, ‘bv’ na ‘ngw’.

- b** Nyorai mazwi pamakadhi, pachidziro kana pachati, vadzidzi vaverenge.
- c** Vadzidzi ngavaumbe mazwi ane mitinhimira ‘nh’, ‘bv’ na ‘ngw’.
- d** Vadzidzi vaverenge vachideedzera ndima iri mubhuku romudzidzi **papeji 30**.
- e** Vadzidzi vapindure mibvunzo yenzwisiso iri mubhuku romudzidzi.

3 Kunyora

- a** Vadzidzi ngavanyore mitinhimira ‘nh’, ‘bv’ na ‘ngw’.
- b** Vaumbe mazwi ane mitinhimira ‘nh’, ‘bv’ na ‘ngw’.
- c** Vanyore zviperengo zvakanaka zvine mitinhimira ‘nh’, ‘bv’ na ‘ngw’.
- d** Vapindure mibvunzo yenzwisiso iri **papeji 34-35** mubhuku romudzidzi.
- e** Kuzadzisa zvirevo nemazwi akakodzera.
- f** Kunyora mazwi akafanana neakapiwa.

Mhinduro dzinotarisirwa pamibvunzo iri mubhuku remudzidzi

Nzwisiso

1 VaDzvairo	4 Dhimbare
2 Hayirendasi	5 Dhimbare
3 Gwanzura	6 Dhimbare

Ukama

1 sekuru	4 amaiguru
2 tete	5 ambuya
3 sekuru	6 babamukuru

Inzwi rakakodzera

- 1** kwedu
- 2** vane
- 3** ine
- 4** rine
- 5** mune

Mazwi eukama kubva patsoro

Mukomana	amai
Ambuya	Tete
Tezvara	Muzukuru
Sekuru	

Zvinangwa zvechikamu

Zvinotarisirwa pakupera kwechikamu chino kuti vadzidzi:

- a** vataure zita renyika yavo.
- b** vave noruzivo pamusoro zvinhu yakasiyana-siyana zvinowanikwa munyika yavo.
- c** vadome nzvimbo dzakasiyana-siyana dzinonakidza.
- d** vagone kududza ruzha rwa **‘dzv’** na **‘tsw’** zvakanaka.
- e** vaumbe nokuverenga mazwi ane mitinhimira **‘dzv’**, **‘tsw’** na **‘ngw’**.
- f** vaverenge ndima iri mubhuku romudzidzi **papeji 38**.
- g** vapindure mibvunzo yenzwisiso.

Zvombo

Chati remifananidzo wenyika yedu, mavhidhiyo ane vanhu vari kushanyira nzvimbo dzakanakana, mazwi pamakadhi, mazwi pachidziro, penzura, bhuku romudzidzi.

Dura

PlusOne Rodza Pfungwa ChiShona Bhuku romudzidzi Gwaro reChipiri peji 37-42.
Bumbiro retsika nemagariro (Heritage Based Curriculum - HBC) 2024-2030.

Zviitwa

1 Kutaura nekuteerera

- a** Vadzidzi ngavadome nzvimbo dzokushanyira dzakanaka.
- b** Vataure mitambo zvinhu zvinoyevedza zvinokwezva vashanyi muno.
- c** Kutaurirana pamusoro pezvavaona pavhidiyo, pachati kana mubhuku romudzidzi.

2 Kuverenga

- a** Ngavaite ruzha rwemitinhimira **‘dzv’** na **‘tsw’**.
- b** Nyorai mazwi pamakadhi, pachidziro kana pachati, vadzidzi vaverenge.
- c** Vadzidzi ngavaumbe mazwi ane mitinhimira **‘dzv’** na **‘tsw’**.

- d** Vadzidzi vaverenge vachideedzera ndima iri mubhuku romudzidzi **papeji 38-39**.
- e** Vadzidzi vapindure mibvunzo yenzwisiso iri mubhuku romudzidzi **papeji 39-40**.

3 Kunyora

- a** Vadzidzi ngavanyore mitinhimira **‘dzv’** na**‘tsw’**.
- b** Vaumbe mazwi ane mitinhimira **‘dzv’** na**‘tsw’**.
- c** Vanyore zviperengo zvakanaka zvine mitinhimira **‘dzv’** na**‘tsw’**.
- d** Vapindure mibvunzo yenzwisiso iri mubhuku romudzidzi.
- e** Kuzadzisa zvirevo nemazwi akakodzera.
- f** Kunyora mazwi akafanana neakapiwa.

Mhinduro dzinotarisirwa pamibvunzo iri mubhuku remudzidzi

Nzwisiso 1

- 1** Zimbabwe
- 2** 1980
- 3** varungu
- 4** zana
- 5** Harare
- 6** goridhe/dhayamondi/marasha
- 7** Harare/Bulawayo/Mutare/Gweru/Masvingo
- 8** Bindura, Mutare, Chinhoyi, Lupane, Gwanda

Nzwisiso 2

- 1** Mozambique
- 2** Zambia, Mozambique, Botswana, Zambia, South Africa
- 3** South Africa
- 4** kumaodzanyemba
- 5** madokero
- 6** ina

Mazwi anoreva zvakafanana

- 1** kumusoro
- 2** mavirazuva
- 3** igwa
- 4** bundo
- 5** komichi

Zvinangwa zvechikamu

Zvinotarisirwa pakupera kwechikamu chino kuti vadzidzi:

- a** vataure nzvimbo dzokushanyira munyika.
- b** vadome zvinofadza zvinokwezva vashanyi.
- c** vataure zvimbo dzavakamboshanyira dziri munyika medu.
- d** vagone kududza ruzha rwa ‘ng’, ‘ngw’ na ‘nzv’ zvakanaka.
- e** vaumbe nokuverenga mazwi ane mitinhimira ‘ng’, ‘ngw’ na ‘nzv’.
- f** vaverenge ndima iri mubhuku romudzidzi **papeji 44**.
- g** vapindure mibvunzo yenzwisiso.

Zvombo

Chati remifananidzo yenzvimbo dzokushanyira munyika, mavhidhiyo ane vanhu vari kushanyira nzvimbo dzakanaka, mazwi pamakadhi, mazwi pachidziro, penzura, bhuku romudzidzi.

Dura

PlusOne Rodza Pfungwa ChiShona Bhuku romudzidzi Gwaro reChipiri peji 43-48.
Bumbiro retsika nemagariro (Heritage Based Curriculum - HBC) 2024-2030.

Zviitwa

1 Kutaura nekuteerera

- a** Vadzidzi ngavadome nzvimbo dzokushanyira dzakanaka.
- b** Vataure vadome nzvimbo dzinofadza dzavakamboenda.
- c** Kutaurirana pamusoro pezvavaona pavhidiyo, pachati kana mubhuku romudzidzi.

2 Kuverenga

- a** Ngavaite ruzha rwemitinhimira ‘ng’, ‘ngw’ na ‘nzv’.
- b** Nyorai mazwi pamakadhi, pachidziro kana pachati, vadzidzi vaverenge.

- c** Vadzidzi ngavaumbe mazwi ane mitinhimira ‘ng’, ‘ngw’ na ‘nzv’.
- d** Vadzidzi vaverenge vachideedzera ndima iri mubhuku romudzidzi **papeji 44-45**.
- e** Vadzidzi vapindure mibvunzo yenzwisiso iri mubhuku romudzidzi **papeji 45**.

3 Kunyora

- a** Vadzidzi ngavanyore mitinhimira ‘ng’, ‘ngw’ na ‘nzv’.
- b** Vaumbe mazwi ane mitinhimira ‘ng’, ‘ngw’ na ‘nzv’.
- c** Vanyore zviperengo zvakanaka zvine mitinhimira ‘ng’, ‘ngw’ na ‘nzv’.
- d** Vapindure mibvunzo yenzwisiso iri **papeji 48** mubhuku romudzidzi.
- e** Kuzadzisa zvirevo nemazwi akakodzera.
- f** Kunyora mazwi akafanana neakapiwa.

Mhinduro dzinotarisirwa pamibvunzo iri mubhuku remudzidzi

Nzwisiso

- 1** kuMasvingo
- 2** muno munyika vamwewo kunze kwenyika.
- 3** mari
- 4** nematombo

Zadzisa nevara rakakodzera

1 yangu	3 seni
2 chakaipa	4 chake

Nzwisiso

1 Victoria Falls	4 Kuchengeta makarwe
2 makarwe	5 mumvura
3 mumvura	6 hove

Mazwi anoreva zvakafanana

1 chikepe	4 bindu
2 garwe	5 kuchengeta mhuka
3 dutavanhu	

Mazwi muuzhinji

1 zvikepe	4 mabhazi
2 minda	5 vadzidzisi
3 mapindu	6 zvikoro

Zvinangwa zvechikamu

Zvinotarisirwa pakupera kwechikamu chino kuti vadzidzi:

- a** vatsanangure mamiriro ekunze zuva iroro.
- b** vataure mamiriro ekunze ari pamifananidzo yakapiwa.
- c** vataurirane mbatya dzavangapfeka pamamiriro ekunze ega ega.
- d** vagone kududza ruzha rwa **‘pf’** na **‘shw’** zvakanaka.
- e** vaumbe nokuverenga mazwi ane mitinhimira **‘pf’** na **‘shw’**.
- f** vaverenge ndima iri mubhuku romudzidzi **papeji 50**.
- g** vapindure mibvunzo yenzwisiso.

Zvombo

Chati remifananidzo yemamiriro ekunze akasiyana-siyana, mavhidhiyo anoratidza mamiriro ekunze akasiyana-siyana, mazwi pamakadhi, mazwi pachidziro, penzura, bhuku romudzidzi.

Dura

PlusOne Rodza Pfungwa ChiShona Bhuku romudzidzi Gwaro reChipiri peji 49-53.
Bumbiro retsika nemagariro (Heritage Based Curriculum - HBC) 2024-2030.

Zviitwa

1 Kutaura nekuteerera

- a** Vadzidzi ngavaimbe nziyo dzemamiriro ekunze akasiyana-siyana sokuti, Mvura naya naya tidye mupunga/Mushana musha ndewedu bvute, bvute nderashe.
- b** Vataure mbatya dzavangapfeka pamamiriro ekunze akasiyana-siyana.
- c** Kutaurirana pamusoro pezvavaona pavhidiyo, pachati pana mubhuku romudzidzi.

2 Kuverenga

- a** Ngavaite ruzha rwemitinhimira **‘pf’** na **‘shw’**.
- b** Nyora mazwi pamakadhi, pachidziro kana pachati, vadzidzi vaverenge.

- c Vadzidzi ngavaumbe mazwi ane mitinhimira ‘pf’ na ‘shw’.
- d Vadzidzi vaverenge vachideedzera ndima iri mubhuku romudzidzi **papeji 50**.
- e Vadzidzi vapindure mibvunzo yenzwisiso iri mubhuku romudzidzi.

3 Kunyora

- a Vadzidzi ngavanyore mitinhimira ‘pf’ na ‘shw’.
- b Vaumbe mazwi ane mitinhimira ‘pf’ na ‘shw’.
- c Vanyore zviperengo zvakanaka zvine mitinhimira ‘pf’ na ‘shw’.
- d Vapindure mibvunzo yenzwisiso iri **papeji 51** mubhuku romudzidzi.
- e Kuzadzisa zvirevo nemazwi akakodzera.
- f Kunyora mazwi akafanana neakapiwa.

Mhinduro dzinotarisirwa pamibvunzo iri mubhuku remudzidzi

Nzwisiso

- 1 dutu
- 2 kutora matenga edzimba
- 3 dzakatorwa matenga nedutu
- 4 miti
- 5 zhizha
- 6 anogona kutorwa nemvura
- 7 mumvuri
- 8 bvute
- 9 masamburera

Mazwi anopikisana

- 1 tsamwa
- 2 mberi
- 3 nyarara
- 4 vhura
- 5 musikana
- 6 murume

Vana ngavananganise mamiriro ekunze nezvipfeko zvakapihwa mubhuku romudzidzi **peji 52-53**.

Chiri pamufananidzo

- ① garwe/ngwena
tsuro

- ② - ⑨ Vana vanovaka mazwi akasiyana-siyana vachishandisa zvavakapihwa

Nzwisiso

⑩ Zimunhu	⑬ gadzira mafuta
⑪ Chorutombo	⑭ kwapera gore rimwe
⑫ Chikumi 2017	⑮ aiva akavimbika

Mazwi anoreva zvakafanana

⑯ garwe	⑰ shamwari
⑰ twiza	⑲ dede
⑱ chikwere	

Mazwi muuzhinji

⑳ mazwi	㉓ hukwe
㉑ makudo	㉔ matengu
㉒ mapango	㉕ dzimba

Ukama

㉗ ambuya	㉙ tete
㉘ sekuru	㉚ babamudiki

Mazwi anopikisana

㉛ madokero	㉜ pisa
㉝ suwa	㉞ mukuru/muhombe
㉞ nyarara	

- ㉟ - ㊴ Vana vanoverenga mazwi akapihwa mubhuku romudzidzi **peji 57**.

Zvinangwa zvechikamu

Zvinotarisirwa pakupera kwechikamu chino kuti vadzidzi:

- a** vave noruzivo rwakadzama pamusoro pemwaka yegore.
- b** vadome mabasa anoitwa pamwaka yakasiyana-siyana yegore.
- c** vadome mwedzi iri mumwaka woga woga.
- d** vagone kududza ruzha rwa‘mw’ na‘nzw’ zvakanaka.
- e** vaumbe nokuverenga mazwi ane mitinhimira ‘mw’ na‘nzw’.
- f** vazive kushandisa zvimiso zvechindaguma (.) nechibvunza (?).
- g** vaverenge ndima iri mubhuku romudzidzi **papeji 59**.
- h** vapindure mibvunzo yenzwisiso.

Zvombo

Mavhidhiyo ane vanhu vari kuita mabasa akasiyana-siyana, mazwi pamakadhi, mazwi pachidziro, penzura, bhuku romudzidzi.

Dura

PlusOne Rodza Pfungwa ChiShona Bhuku romudzidzi Gwaro reChipiri peji 58-62.

Bumbiro retsika nemagariro (Heritage Based Curriculum - HBC) 2024-2030.

Zviitwa

1 Kutaura nekuteerera

- a** Vadzidzi ngavadome mwaka yegore yavanoziva.
- b** Vadome mwedzi iri mumwaka wega wega.
- c** Kutaurirana pamusoro pemabasa anoitwa nevanhu pamwaka wega wega.

2 Kuverenga

- a** Ngavaite ruzha rwemitinhimira ‘mw’ na‘nzw’.
- b** Nyorai mazwi pamakadhi, pachidziro kana pachati, vadzidzi vaverenge.

- c Vadzidzi ngavaumbe mazwi ane mitinhimira ‘mw’ na‘nzw’.
- d Vadzidzi vaverenge vachideedzera ndima iri mubhuku romudzidzi **papeji 59**.
- e Vadzidzi vapindure mibvunzo yenzwisiso iri mubhuku romudzidzi **papeji 60**.
- f Batsirai vadzidzi vagone kuverenga vachiremekedza zvimiso chindaguma (.) uye chibvunza (?).

3 Kunyora

- a Vadzidzi ngavanyore mitinhimira ‘mw’ na‘nzw’.
- b Vaumbe mazwi ane mitinhimira ‘mw’ na‘nzw’.
- c Vanyore zviperengo zvakanaka zvine mitinhimira ‘mw’ na‘nzw’.
- d Vapindure mibvunzo yenzwisiso iri **papeji 51** mubhuku romudzidzi.
- e Kuzadzisa zvirevo nemazwi akakodzera.
- f Kunyora mazwi akafanana neakapiwa.

Mhinduro dzinotarisirwa pamibvunzo iri mubhuku remudzidzi

Nzwisiso

1 Chiedza	6 wokurima
2 vanorima mbeswa	7 mudura
3 chibage, nzungu nedonje	8 dura
4 ihurudza	9 zhizha
5 nokutengesa	

Zvimiso

- 1 Mombe ine makumbo mangani?
- 2 Vana vanofarira kutamba bhora remakumbo.
- 3 Mutungamiriri wenyika ndiani?
- 4 Mudzidzisi mukuru anoda vana vanoteerera.
- 5 Mazhanje anonaka kudarika tsubvu.
- 6 Ndiani atora bhuku rangu?
- 7 Ndeipi mwedzi inonaya mvura zhinji?

Mazita edzimba

1 chirugu	4 dura
2 danga	5 bikiro
3 dendere	6 zumbu

Zvinangwa zvechikamu

Zvinotarisirwa pakupera kwechikamu chino kuti vadzidzi:

- a** vave noruzivo rwakadzama pamusoro pezvipfeko.
- b** vadome zvipfeko zvakasiyana-siyana.
- c** vadome pakakodzera kupfeka zvipfeko zvakasiyana-siyana zvichienderana nemamiriro ekunze basa razvo uye nzvimbo.
- d** vagone kududza ruzha rwa ‘**pf**’ na ‘**chw**’ zvakanaka.
- e** vaumbe nokuverenga mazwi ane mitinhimira ‘**pf**’ na ‘**chw**’.
- f** vaverenge ndima iri mubhuku romudzidzi **papeji 64**.
- g** vapindure mibvunzo yenzwisiso.

Zvombo

Chati rine mifananidzo yezvipfeko zvakasiyana-siyana, mavhidhiyo ane vanhu vari kuita mabasa vakapfeka zvipfeko zvinoenderana nemabasa avari kuita akasiyana-siyana, mazwi pamakadhi, mazwi pachidziro, penzura, bhuku romudzidzi.

Dura

PlusOne Rodza Pfungwa ChiShona Bhuku romudzidzi Gwaro reChipiri peji 63-66.
Bumbiro retsika nemagariro (Heritage Based Curriculum - HBC) 2024-2030.

Zviitwa

1 Kutaura nekuteerera

- a** Vadzidzi ngavadome zvipfeko zvakasiyana-siyana.
- b** Vadome pakakodzera kupfekwa zvipfeko zvakasiyana-siyana.
- c** Kutaurirana pamusoro pemabasa anoitwa nevanhu uye mbatya dzakafanira kupfekwa pabasa rega rega.

2 Kuverenga

- a Ngavaite ruzha rwemitinhimira ‘pf’ na‘chw’.
- b Nyorai mazwi pamakadhi, pachidziro kana pachati, vadzidzi vaverenge.
- c Vadzidzi ngavaumbe mazwi ane mitinhimira ‘pf’ na‘chw’.
- d Vadzidzi vaverenge vachideedzera ndima iri mubhuku romudzidzi **papeji 64**.
- e Vadzidzi vapindure mibvunzo yenzwisiso iri mubhuku romudzidzi **papeji 65**.

3 Kunyora

- a Vadzidzi ngavanyore mitinhimira ‘pf’ na‘chw’.
- b Vaumbe mazwi ane mitinhimira ‘pf’ na‘chw’.
- c Vanyore zviperengo zvakanaka zvine mitinhimira ‘pf’ na‘chw’.
- d Vapindure mibvunzo yenzwisiso iri **papeji 65** mubhuku romudzidzi.
- e Kuzadzisa zvirevo nemazwi akakodzera.
- f Kunyora mazwi akafanana neakapiwa.

Mhinduro dzinotarisirwa pamibvunzo iri mubhuku remudzidzi

Nzwisiso

- 1 mbatya/zvipfeko
- 2 kumamiro ekunze uye zvinokuvadza zvakaita semhuka.
- 3 magambutsu neherometi.
- 4 renikoti/kufuka samburera.
- 5 emumugodhi/okuvaka.
- 6 renikoti
- 7 magambutsu, herometi

Mbatya nemamiro ekunze akakodzera

- 1 renikoti
- 2 Samburena/renikoti
- 3 Majuzi kana mabhachi echando
- 4 Samburena/renikoti
- 5 Bhachi/juzi

Inzwi rakakodzera

1 yake	4 yake
2 angu	5 yangu
3 yavo	

Zvinangwa zvechikamu

Zvinotarisirwa pakupera kwechikamu chino kuti vadzidzi:

- a** vave noruzivo rwakadzama pamusoro pemabasa anoitwa nevanhu.
- b** vadome midziyo inoshandiswa nevanhu mumabasa akasiyana-siyana.
- c** vadome mbatya dzakakodzera kupfeka pamabasa akasiyana-siyana.
- d** vagone kududza ruzha rwa **‘bw’** na **‘chw’** zvakanaka.
- e** vaumbe nokuverenga mazwi ane mitinhimira **‘bw’** na **‘chw’**.
- f** vaverenge ndima iri mubhuku romudzidzi **papeji 69**.
- g** vapindure mibvunzo yenzwisiso.
- h** vadzidzi vazadzise zvirevo nemazita emabasa uye hunyanzvi hwakasiyana-siyana.

Zvombo

Chati rine mifananidzo wevanhu vari kuita mabasa akasiyana-siyana, mavhidhiyo ane vanhu vari kuita mabasa vakapfeka zvipfeko zvinoenderana nemabasa avari kuita akasiyana-siyana, mazwi pamakadhi, mazwi pachidziro, penzura, bhuku romudzidzi.

Dura

PlusOne Rodza Pfungwa ChiShona Bhuku romudzidzi Gwaro reChipiri peji 67-72.
Bumbiro retsika nemagariro (Heritage Based Curriculum - HBC) 2024-2030.

Zviitwa

1 Kutaura nekuteerera

- a** Vadzidzi ngavadome mbatya dzakasiyana-siyana.
- b** Vadome zvipfeko zvakakodzera kupfekwa navanhu vachiita mabasa akasiyana-siyana.
- c** Kutaurirana pamusoro pemabasa anoitwa nevanhu uye mbatya dzakafanira kupfekwa pabasa rega rega.

2 Kuverenga

- a Ngavaite ruzha rwemitinhimira **‘bw’** na **‘chw’**.
- b Nyorai mazwi pamakadhi, pachidziro kana pachati, vadzidzi vaverenge.
- c Vadzidzi ngavaumbe mazwi ane mitinhimira **‘bw’** na **‘chw’**.
- d Vadzidzi vaverenge vachideedzera ndima iri mubhuku romudzidzi **papeji 69**.
- e Vadzidzi vapindure mibvunzo yenzwisiro iri mubhuku romudzidzi **papeji 69**.

3 Kunyora

- a Vadzidzi ngavanyore mitinhimira **‘bw’** na **‘chw’**.
- b Vaumbe mazwi ane mitinhimira **‘bw’** na **‘chw’**.
- c Vanyore zviperengo zvakanaka zvine mitinhimira **‘bw’** na **‘chw’**.
- d Vapindure mibvunzo yenzwisiro iri **papeji 70** mubhuku romudzidzi.
- e Kuzadzisa zvirevo nemazwi akakodzera.
- f Kunyora mazita amabasa nounyanzvi hwakasiyana-siyana.

Mhinduro dzinotarisirwa pamibvunzo iri mubhuku remudzidzi

1 kutyaira mabhazi	4 mabhizimusi epaNyamukoho
2 Mabhiza	5 makuseni-seni
3 mashanu	6 VaMuchwa vanobata vanhu zvakanaka.

Mabasa nounyanzvi

1 hurudza	5 mupurisa
2 hombarume	6 mauto
3 mhizha	7 bhiridha
4 chiremba	8 gweta

Nyaudzosingwi

1 tsvete	4 ndoo
2 ngee	5 kwetsu
3 zii	

Midziyo inoshandiswa pabasa

1 demo	3 chirauro
2 badza	4 banga

Kuchengetedzwa kwemasango

Zvinangwa zvechikamu

Zvinotarisirwa pakupera kwechikamu chino kuti vadzidzi:

- a** vave noruzivo rwakadzama pamusoro pekukosha kwemasango.
- b** vadome zvinhu zvinowanikwa mumasango.
- c** vadome nzira dzokuchengetedza masango nadzo.
- d** vagone kududza ruzha rwa ‘zv’, ‘dzv’ na ‘tsv’ zvakanaka.
- e** vaumbe nokuverenga mazwi ane mitinhimira ‘zv’, ‘dzv’ na ‘tsv’.
- f** vaverenge ndima iri mubhuku romudzidzi **papeji 74**.
- g** vapindure mibvunzo yenzwisiso.
- h** vave noruzivo pamusoro pezvinongedzo zvakasiyana-siyana uye kuti vagone kupindura mibvunzo yezvinongedzo.

Zvombo

Chati rine mifananidzo yemasango, mavhidhiyo anoratidza masango (mhuka, miti, sora nezvimwe), mazwi pamakadhi, mazwi pachidziro, penzura, bhuku romudzidzi.

Dura

PlusOne Rodza Pfungwa ChiShona Bhuku romudzidzi Gwaro reChipiri peji 73-76.
Bumbiro retsika nemagariro (Heritage Based Curriculum - HBC) 2024-2030.

Zviitwa

1 Kutaura nekuteerera

- a** Tauriranai nevadzidzi zvinowanikwa mumasango.
- b** Imbayi zimbo zvemhuka kana miti nezvimwe.
- c** Tauriranai ngano pamusoro pemasango nezvinowanikwamo.
- d** Tauriranai nevadzidzi nzira dzokuchengetedza masango nadzo.

2 Kuverenga

- a Ngavaite ruzha rwemitinhimira ‘zv’, ‘dzv’ na ‘tsv’.
- b Nyorai mazwi pamakadhi, pachidziro kana pachati, vadzidzi vaverenge.
- c Vadzidzi ngavaumbe mazwi ane mitinhimira ‘zv’, ‘dzv’ na ‘tsv’.
- d Vadzidzi vaverenge vachideedzera ndima iri mubhuku romudzidzi **papeji 74**.
- e Vadzidzi vapindure mibvunzo yenzwisiro iri mubhuku romudzidzi **papeji 74**.

3 Kunyora

- a Vadzidzi ngavanyore mitinhimira ‘zv’, ‘dzv’ na ‘tsv’.
- b Vaumbe mazwi ane mitinhimira ‘zv’, ‘dzv’ na ‘tsv’.
- c Vanyore zviperengo zvakanaka zvine mitinhimira ‘zv’, ‘dzv’ na ‘tsv’.
- d Vapindure mibvunzo yenzwisiro iri **papeji 74** mubhuku romudzidzi.
- e Kuzadzisa zvirevo nemazwi akakodzera.
- f Kuzadzisa zvirevo nezvinongedzo zvakakodzera.

Mhinduro dzinotarisirwa pamibvunzo iri mubhuku remudzidzi.

Nzwisiro

1 mhuka dzomusango	4 muno muZimbabwe uye kunze kwenyika.
2 VaTsvarai	5 nzou, shumba, mapere, nyati, mbizi
3 sekuru	

Zvomusango

1 Twiza	2 musango	3 musasa	4 Garwe
5 mapango	6 Gudo	7 Zizi	

Zvinongedzo

1 idzo	2 awo	3 idzi
4 iri	5 iyo	

Kuzadzisa zvirevo

1 idzo	2 ayo	3 idzi
3 iri	4 iyo	

Rondedzero

Vana vanonyora rondedzero.

Mbatya nemamiro ekunze

- 1 samburera 2 renikoti 3 samburera

Kuvaka mazwi

- 4 - 9 Vana vanovaka mazwi vachishandisa mitinhimira yakapihwa.

Mabasa

mupurisa mudzidzisi

Mhinduro dzinotarisirwa pamibvunzo iri mubhuku remudzidzi.

Nzwisiso

- 10 Mupurisa
 11 Mudzidzisi
 12 Kushanda mumapurazi, kushanda mumugodhi, mauto, mapurisa
 13 Vanopfeka mbatya dzinoita kuti vazivikanwe.
 14 magambutsu, maherometi nemahovhorosi
 15 basa

Mhuka nepadzinogara

- 16 danga 17 mbudzi/hwai 18 zumbu
 19 sango 20 danga 21 sango

Mabasa nounyanzvi

- 22 hurudza 23 mhizha 24 hombarume
 25 mhizha 26 muvezi 27 bhiridha

Nyaudzosingwi

- 28 Zii 29 kwetsu 30 ndoo
 31 ngwee 32 tsvete

Zvinangwa zvechikamu

Zvinotarisirwa pakupera kwechikamu chino kuti vadzidzi:

- a** vave noruzivo pamusoro pemwedzi yegore.
- b** vadome mwedzi yegore nokuironga.
- c** vazive uwandu wemwedzi yegore.
- d** vagone kududza ruzha rwa ‘**nzw**’ zvakanaka.
- e** vaumbe nokuverenga mazwi ane mitinhimira ‘**nzw**’.
- f** vaverenge ndima iri mubhuku romudzidzi **papeji 82**.
- g** vapindure mibvunzo yenzwisiso.

Zvombo

Chati rine mwedzi yegore, mazwi pamakadhi, mazwi pachidziro, penzura, bhuku romudzidzi.

Dura

PlusOne Rodza Pfungwa ChiShona Bhuku romudzidzi Gwaro reChipiri peji 82-86.

Bumbiro retsika nemagariro (Heritage Based Curriculum - HBC) 2024-2030.

Zviitwa

1 Kutaura nekuteerera

- a** Kudoma mwedzi yegore.
- b** Vadzidzi navaronge mwedzi yegore sokuteverana kwayo.
- c** Kuverenga nokunyora mwedzi yegore zvakanaka.

2 Kuverenga

- a** Ngavaite ruzha rwemitinhimira ‘**nzw**’.
- b** Nyora mazwi pamakadhi, pachidziro kana pachati, vadzidzi vaverenge.
- c** Vadzidzi ngavaumbe mazwi ane mitinhimira ‘**nzw**’.
- d** Vadzidzi vaverenge vachideedzera ndima iri mubhuku romudzidzi **papeji 82**.
- e** Vadzidzi vapindure mibvunzo yenzwisiso iri mubhuku romudzidzi **papeji 83**.

3 Kunyora

- a Vadzidzi ngavanyore mitinhimira ‘nzw’.
- b Vaumbe mazwi ane mitinhimira ‘nzw’.
- c Vanyore zviperengo zvakanaka zvine mitinhimira ‘nzw’.
- d Vapindure mibvunzo yenzwisiro iri **papeji 86** mubhuku romudzidzi.
- e Kuzadzisa zvirevo nemazwi akakodzera.
- f Kunyora mwedzi nemwaka yegore vachizvinanganisa zvakanaka.

Mhinduro dzinotarisirwa pamibvunzo iri mubhuku romudzidzi.

Nzwisiso

1 Mbudzi/Zvita/Ndira/Kukadzi	6 kuredza/kurima magadheni
2 zhizha	7 Nyamavhuvhu
3 kusakura/kudyara/kurima	8 Bandwe/Chikumi/Chikunguru
4 matsutso	9 chando
5 chirimo	

Mabasa nemwaka

1 chirimo	4 matsutso
2 zhizha	5 chirimo
3 chando	

Ruzivo pamusoro pemwedzi nemwaka

1 Ndira	4 Zvita/Ndira/Kukadzi
2 Gumi nemiviri	5 Matsutso
3 Zvita	

Mhuka neruzha

1 shumba	- inodzvova
2 imbwa	- inohukura
3 munhu	- anoimba
4 bere	- rinoseka
5 jongwe	- rinokukuridza
6 shiri	- inorira
7 mbudzi	- inomemedza
8 dhongi	- rinokuma

Zvinangwa zvechikamu

Zvinotarisirwa pakupera kwechikamu chino kuti vadzidzi:

- a** vave noruzivo rwakadzika pamusoro pezvekufambiswa kwemashoko.
- b** vadome nzira dzokufambisa mashoko nadzo.
- c** vayedzesere kufambiswa kwemashoko.
- d** vadome nzira dzokufambisa mashoko dziri pamifananidzo nadzo.
- e** vagone kududza ruzha rwa‘mbw’ zvakanaka.
- f** vaumbe nokuverenga mazwi ane mitinhimira ‘mbw’.
- g** vaverenge ndima iri mubhuku romudzidzi **papeji 89**.
- h** vapindure mibvunzo yenzwisiso.
- i** vave neruzivo pamusoro pezvimo zvakasiyana-siyana uye kuzvishandisa muzvirevo.

Zvombo

Chati rine mifananidzo yemichina yokufambisa mashoko nayo, mazwi pamakadhi, mazwi pachidziro, penzura, bhuku romudzidzi.

Dura

PlusOne Rodza Pfungwa ChiShona Bhuku romudzidzi Gwaro reChipiri peji 87-93.
Bumbiro retsika nemagariro (Heritage Based Curriculum - HBC) 2024-2030.

Zviitwa

1 Kutaura nekuteerera

- a** Domai nzira dzokufambaisa mashoko nadzo.
- b** Vadzidzi ngavataurirane pamusoro pokufambisa mashoko.
- c** Kuyedzesera kushandisa nzira dzakasiyana-siyana dzokufambisa mashoko nadzo.

2 Kuverenga

- a Ngavaite ruzha rwemitinhimira ‘mbw’.
- b Nyorai mazwi pamakadhi, pachidziro kana pachati, vadzidzi vaverenge.
- c Vadzidzi ngavaumbe mazwi ane mitinhimira ‘mbw’.
- d Vadzidzi vaverenge vachideedzera ndima iri mubhuku romudzidzi **papeji 89**.
- e Vadzidzi vapindure mibvunzo yenzwisiso iri mubhuku romudzidzi.

3 Kunyora

- a Vadzidzi ngavanyore mitinhimira ‘mbw’.
- b Vaumbe mazwi ane mitinhimira ‘mbw’.
- c Vanyore zviperengo zvakanaka zvine mitinhimira ‘mbw’.
- d Vapindure mibvunzo yenzwisiso iri **papeji 91** mubhuku romudzidzi.
- e Kuzadzisa zvirevo nemazwi akakodzera.
- f Kunyora mazwi akafanana neakapiwa uye kuisa zvimiso zvakakodzera muzvirevo zvakasiyana-siyana.

Mhinduro dzinotarisirwa pamibvunzo iri mubhuku romudzidzi

Nzwisiso

- 1 ngoma/hwamanda/utsi
- 2 nhume
- 3 madzimudzangara/nhare/nharembozha/zvivhitivhiti
- 4 nharembozha
- 5
 - a nhare
 - b dzimudzangara
 - c terevhizhoni
 - d nharembozha
 - e makarekare

Inzwi rakakodzera

1 chinofambisa	4 ava
2 yake	5 uyu
3 iri	

Zvimiso

- 1 Vanhu vakauya kuchikoro vakawanda here?
- 2 Ndiani aba nzungu dzaambuya?
- 3 Mudzidzisi wako ndiyani?

- 4 Une makore mangani?
- 5 Mutungamiriri wenyika ndiani?
- 6 Mureza wenyika une mavara mangani?

Kuvaka mazwi kubva patsoro

- 1 mombe
- 2 mbama
- 3 duri
- 4 mira
- 5 mari
- 6 imba
- 7 nhau
- 8 minda

Mhuka yepamusha

Vana vanonyora zvirevo zvishanu pamusoro pemhuka yepamba yavanofarira.

Kushandisa kombiyuta

Vana ngavasarudze mutambo wepakombiyuta mumwe chete wavanofarira votamba neshamwari dzavo.

Zvinangwa zvechikamu

Zvinotarisirwa pakupera kwechikamu chino kuti vadzidzi:

- a** vave neruzivo rwakadzika pemitambo kana mabiko akasiyana-siyana anoitwa nevanhu.
- b** vadome zvinoitwa pamabiko akasiyana-siyana.
- c** vatsanangure zvavanofaraira pamabiko somuenzaniso; mimhanzi kana zvokudya nokunwa.
- d** vaite mitambo vachiedzesera zvinoitwa pamabiko akasiyana-siyana.
- e** vagone kududza ruzha rwa‘bh’ zvakanaka.
- f** vaumbe nokuverenga mazwi ane mitinhimira ‘bh’.
- g** vaverenge ndima iri mubhuku romudzidzi **papeji 94**.
- h** vapindure mibvunzo yenzwisiso.
- i** vave noruzivo pamusoro pemazita anopiwa kuvanhu vakasiyana-siyana.

Zvombo

Mavhidhiyo ane vanhu vari pamabiko akasiyana-siyana, chati rine mifananidzo yavanhu vari pamabiko, mazwi pamakadhi, mazwi pachidziro, penzura, bhuku romudzidzi.

Dura

PlusOne Rodza Pfungwa ChiShona Bhuku romudzidzi Gwaro reChipiri peji 94-97.
Bumbiro retsika nemagariro (Heritage Based Curriculum - HBC) 2024-2030.

Zviitwa

1 Kutaura nekuteerera

- a** Vadzidzi ngavadome mabiko akasiyana-siyana.
- b** Vadzidzi ngavataurirane pamusoro pezvinhu zvinowanikwa pamabiko akasiyana-siyana.
- c** Vadzidzi ngavatsanangure zvinovafadza pamabiko akasiyana-siyana.

2 Kuverenga

- a Ngavaite ruzha rwemitinhimira ‘bh’.
- b Nyorai mazwi pamakadhi, pachidziro kana pachati, vadzidzi vaverenge.
- c Vadzidzi ngavaumbe mazwi ane mitinhimira ‘bh’.
- d Vadzidzi vaverenge vachideedzera ndima iri mubhuku romudzidzi **papeji 94**.
- e Vadzidzi vapindure mibvunzo yenzwisiro iri mubhuku romudzidzi.

3 Kunyora

- a Vadzidzi ngavanyore mitinhimira ‘bh’.
- b Vaumbe mazwi ane mitinhimira ‘bh’.
- c Vanyore zviperengo zvakanaka zvine mitinhimira ‘bh’.
- d Vapindure mibvunzo yenzwisiro iri **papeji 95** mubhuku romudzidzi.
- e Kuzadzisa zvirevo nemazwi akakodzera.
- f Kunyora mazita anopiwa kuvanhu vakasiyana-siyana sokuti mwana asingakuri anonzi goremucheche.

Mhinduro dzinotarisirwa pamibvunzo iri mubhuku romudzidzi

Nzwisiso

1 Chimuti	4 sekuru
2 masere	5 zvipo
3 Tanatswa naRuvimbo	6 dzvuku

Mazita

1 dangwe	5 mapatya
2 gotwe	6 nherera
3 goremucheche	7 jaya
4 gavamwedzi	8 mhandara

Bhavadhi

Vana ngavanyore zvirevo zvishanu pamusoro pebhavadhi ravo.

Ukama hwevanhu

Vana vanoverenga ukama hwakapihwa patsoro votaura kuti hunowanikwa pakati pevanhu vakaita sei.

Zvinangwa zvechikamu

Zvinotarisirwa pakupera kwechikamu chino kuti vadzidzi:

- a** vave noruzivo rwakadzika pamusoro penhengo dzomuviri.
- b** vadome mabasa enhengo dzomuviri dzakasiyana-siyana sokuti: Ndinoona nameso.
- c** vaimbe nziyo pamusoro penhengo dzomuviri sokuti: Bata musoro uyu.
- d** vadzidzi ngavaite mitambo vachiedzesera zvinoitwa pamabiko akasiyana-siyana.
- e** vagone kududza ruzha rwa‘**tw**’ na‘**ngw**’ zvakanaka.
- f** vaumbe nokuverenga mazwi ane mitinhimira ‘**tw**’ na ‘**ngw**’.
- g** vaverenge ndima iri mubhuku romudzidzi **papeji 99**.
- h** vapindure mibvunzo yenzwisiso.
- i** vave noruzivo pamusoro pemazita akasiyana-siyana.

Zvombo

Chati rine mifananidzo yenhengo dzomuviri, mazwi pamakadhi, mazwi pachidziro, penzura, bhuku romudzidzi.

Dura

PlusOne Rodza Pfungwa ChiShona Bhuku romudzidzi Gwaro reChipiri peji 98-102.
Bumbiro retsika nemagariro (Heritage Based Curriculum - HBC) 2024-2030.

Zviitwa

1 Kutaura nekuteerera

- a** Vadzidzi ngavadome nhengo dzomuviri dzakasiyana-siyana.
- b** Vadzidzi ngavataurirane pamusoro penhengo dzomuviri uye mabasa adzo.
- c** Vadzidzi ngavatsanangure zvinoitwa navanhu kuchengetedza nhengo dzomuviri dzakanaka, sokuti: Tinocheka nzara nokugeza mazino.

2 Kuverenga

- a Ngavaite ruzha rwemitinhimira **‘tw’** na **‘ngw’**.
- b Nyorai mazwi pamakadhi, pachidziro kana pachati, vadzidzi vaverenge.
- c Vadzidzi ngavaumbe mazwi ane mitinhimira **‘tw’** na **‘ngw’**.
- d Vadzidzi vaverenge vachideedzera ndima iri mubhuku romudzidzi **papeji 99**.
- e Vadzidzi vapindure mibvunzo yenzwisiso iri mubhuku romudzidzi.

3 Kunyora

- a Vadzidzi ngavanyore mitinhimira **‘tw’**, **‘ngw’** na **‘bh’**.
- b Vaumbe mazwi ane mitinhimira **‘tw’** na **‘ngw’**.
- c Vanyore zviperengo zvakanaka zvine mitinhimira **‘tw’** na **‘ngw’**.
- d Vapindure mibvunzo yenzwisiso iri **papeji 101** mubhuku romudzidzi.
- e Kuzadzisa zvirevo nemazwi akakodzera.
- f Kunyora mazwi akapiwa muuzhinji mazita ezvinhu zvakapiwa.

Mhinduro dzinotarisirwa pamibvunzo iri mubhuku romudzidzi

Nzwisiso

1 kutamba bhora	5 mifananidzo nezvinyorwa
2 namaoko	6 nzeve
3 akufamba	7 mhino
4 bofu	8 maziso

Inzwi rakakodzera

1 bofu	5 angu
2 mbeveve	6 rake
3 matsi	
4 wangu	

Uzhinji

1 masora	4 mapadza
2 matede	5 misoro
3 mikova	6 misana

- 1 a - b Vana vanovaka mazwi nemitinhimira yakapiwa mubhuku romudzidzi **peji 103**.

Mazita emifananidzo

- 2 a mbizi
b mutsvairo
c duri
- 3 a kurima
b Garikai
c igweta
d kugadzira magetsi
e vatatu
f Zvauya
g ari kuchikoro chanachiremba
h fodya
- 4 Mazita
a Dangwe mwana wokutanga.
b Gotwe mwana wokupedzisira mumhuri.
c Hurudza munhu ane mukurumbira wokurima.
d Gweta munhu anomirira vanhu mumatare edzimhosva.
e Chiremba munhu anoongorora varwere.
f Bofu munhu asingaoni.
g Mbeveve munhu asingatauri.
h Matsi munhu asinganzwi.
i Mapatya vana vaviri vakazvarwa nguva imwe chete naamai vamwe chete.
j Goremuचेचे mwana asingakuri.
k Nherera vana vakafirwa nevabereki.
- 5 Ukama
a mainini
b sekuru

- c tete
- d sekuru
- e ambuya
- f sekuru

- 6
- a murefu
 - b mupfupi
 - c adya
 - d wangu
 - e yavo

- 7 Zvimiso
- a Ndakaenda kwaMutare nebhazi.
 - b Hurudza munhu ane mukurumbira wei?
 - c Mbavha yakamhanya chaizvo ichitiza mapurisa.
 - d Guta guru reZimbabwe rinonzi chii?
 - e Munhu asingaoni ibofu.
 - f Kotoro ine mwedzi mitatu.

Zvinangwa zvechikamu

Zvinotarisirwa pakupera kwechikamu chino kuti vadzidzi:

- a** vave noruzivo rwakadzika pamusoro pekudya kwakanaka.
- b** vadome zvokudya zvakanaka zvinopa utano.
- c** vatsanangure dambudziko romunhu asina kuwana kudya kwakanaka.
- d** vadzidzi vatsanangure kwatinowana kudya kwakanaka.
- e** vagone kududza ruzha rwa‘mbw’ zvakanaka.
- f** vaumbe nokuverenga mazwi ane mitinhimira ‘mbw’.
- g** vaverenge ndima iri mubhuku romudzidzi **papeji 108**.
- h** vapindure mibvunzo yenzwisiso.
- i** mazita ezvinhu zvakasiyana-siyana zvakapiwa uye mazwi akapiwa muuzhinji.

Zvombo

Chati rine mifananidzo yenhengo dzomuviri, mazwi pamakadhi, mazwi pachidziro, penzura, bhuku romudzidzi.

Dura

PlusOne Rodza Pfungwa ChiShona Bhuku romudzidzi Gwaro reChipiri peji 107-110.
Bumbiro retsika nemagariro (Heritage Based Curriculum - HBC) 2024-2030.

Zviitwa

1 Kutaura nekuteerera

- a** Vadzidzi ngavadome kudya kwakanaka.
- b** Vadzidzi ngavataurirane pamusoro pokunowanikwa zvokudya munharaunda yavo.
- c** Vadzidzi ngavatsanangure matambudziko anosanganikwa nawo panoshaikwa zvokudya kwakanaka.

2 Kuverenga

- a Ngavaite ruzha rwemitinhimira ‘mbw’.
- b Nyorai mazwi pamakadhi, pachidziro kana pachati, vadzidzi vaverenge.
- c Vadzidzi ngavaumbe mazwi ane mitinhimira ‘mbw’.
- d Vadzidzi vaverenge vachideedzera ndima iri mubhuku romudzidzi **papeji 108**.
- e Vadzidzi vapindure mibvunzo yenzwisiro iri mubhuku **papeji 109**.

3 Kunyora

- a Vadzidzi ngavanyore mitinhimira ‘mbw’.
- b Vaumbe mazwi ane mitinhimira ‘mbw’.
- c Vanyore zviperengo zvakanaka zvine mitinhimira ‘mbw’.
- d Vapindure mibvunzo yenzwisiro iri **papeji 109** mubhuku romudzidzi.
- e Kuzadzisa zvirevo nemazwi akakodzera.
- f Kunyora mazwi muuzhinji uye mazita ezvinhu zvakapiwa.

Mhinduro dzinotarisirwa pamibvunzo iri mubhuku romudzidzi

Zviri pamifananidzo

nyama yehuku

nhanga

madora

mukaka

Nzwisiso

- 1 zvirimwa nemhuka
- 2 sechibage mhunga, mapfunde, mupunga
- 3 tsambatsi, matohwe, maroro
- 4 mumuromo/mukanwa pakudya
- 5 Zvinwiwa, matapiri akafurairwa mumafuta

Inzwi rakakodzera

- 1 pfimbi
- 2 hozi/dura
- 3 bakwa
- 4 dara

Mazita

- 1 mwanda
- 2 svinga
- 3 mudzonga
- 4 mukonde

Muuzhinji

- 1 minda
- 2 vanhu
- 3 mabhuku
- 4 makarwe
- 5 makondo

Zvinangwa zvechikamu

Zvinotarisirwa pakupera kwechikamu chino kuti vadzidzi:

- a** vave noruzivo rwakadzika pamusoro mazoro atinocherechedza munyika yedu.
- b** vatsanangure zvatinocherechedza pamazoro akasiyana-siyana.
- c** vatsanangure zvinoitwa navanhu pamazoro akasiyana-siyana.
- d** vadzidzi vatsanangure pamusoro pezoro rekisimusi.
- e** vagone kududza ruzha rwa‘chw’ zvakanaka.
- f** vaumbe nokuverenga mazwi ane mitinhimira ‘chw’.
- g** vaverenge ndima iri mubhuku romudzidzi **papeji 111**.
- h** vapindure mibvunzo yenzwisiso.

Zvombo

Mazwi pamakadhi, mazwi pachidziro, penzura, bhuku romudzidzi.

Dura

PlusOne Rodza Pfungwa ChiShona Bhuku romudzidzi Gwaro reChipiri peji 111-114.

Bumbiro retsika nemagariro (Heritage Based Curriculum - HBC) 2024-2030.

Zviitwa

1 Kutaura nekuteerera

- a** Vadzidzi ngavadome mazoro atinocherechedza senyika.
- b** Vadzidzi ngavataurirane zvatinorangarira pamazoro akasiyana-siyana.
- c** Vadzidzi ngavatsanangure zvatinorangarira pamusoro pezoro reKisimusi.

2 Kuverenga

- a** Ngavaite ruzha rwemitinhimira ‘chw’.
- b** Nyorai mazwi pamakadhi, pachidziro kana pachati, vadzidzi vaverenge.

- c** Vadzidzi ngavaumbe mazwi ane mitinhimira ‘chw’.
- d** Vadzidzi vaverenge vachideedzera ndima iri mubhuku romudzidzi **papeji 111**.
- e** Vadzidzi vapindure mibvunzo yenzwisiso iri mubhuku romudzidzi.

3 Kunyora

- a** Vadzidzi ngavanyore mitinhimira ‘chw’.
- b** Vaumbe mazwi ane mitinhimira ‘chw’.
- c** Vanyore zviperengo zvakanaka zvine mitinhimira ‘chw’.
- d** Vapindure mibvunzo yenzwisiso iri **papeji 112** mubhuku romudzidzi.
- e** Kuzadzisa zvirevo nemazwi akakodzera.
- f** Kunyora mazwi akafanana neakapiwa.

Mhinduro dzinotarisirwa pamibvunzo iri mubhuku romudzidzi

Nzwisiso

- 1** Zvita
- 2** shamwari
- 3** chikiristu
- 4** pazororo
- 5** zvakawanda
- 6** gumi nemiviri

Inzwi rakakodzera

- 1** gumi nemiviri
- 2** Ndira
- 3** (Mudzidzisi ngaakwenye mhinduro yakakodzera).
- 4** Isita / zororo remagamba / rekurangarira kuzvitonga kuzere / zororo revashandi.
- 5** Zvokudya / zvokunwa / mimhanzi

Zvirevo

Vana ngavaite zvirevo zvishanu 1-5 vachishandisa mazwi akapihwa.

Zororo reKisimusi

Vana ngavanyore zvirevo zvina pamusoro pezvavanofarira pazororo reKisimusi.

Zvinangwa zvechikamu

Zvinotarisirwa pakupera kwechikamu chino kuti vadzidzi:

- a** vave noruzivo rwakadzika pamusoro pezvokufambisa zvakasiyana-siyana.
- b** vatsanangure nzendo dzavakambofamba nebhazi.
- c** vatsanangure kukosha kwakaita zvifambiso muupenyu hwevanhu.
- d** vadzidzi vatevedzere ruzha rwezvifambiso zvakasiyana-siyana.
- e** vagone kududza ruzha rwa‘**nzw**’ zvakanaka.
- f** vaumbe nokuverenga mazwi ane mitinhimira ‘**nzw**’.
- g** vaverenge ndima iri mubhuku romudzidzi **papeji 116**.
- h** vapindure mibvunzo yenzwisiso.
- i** vave noruzivo pamusoro pezvinongedzo zvakasiyana-siyana uye kuti vagone kupindura mibvunzo yezvinongedzo.

Zvombo

Mavhidhiyo ezvifambiso zvakasiyana-siyana, mazwi pamakadhi, mazwi pachidziro, penzura, bhuku romudzidzi.

Dura

PlusOne Rodza Pfungwa ChiShona Bhuku romudzidzi Gwaro reChipiri peji 115-118.
Bumbiro retsika nemagariro (Heritage Based Curriculum - HBC) 2024-2030.

Zviitwa

1 Kutaura nekuteerera

- a** Vadzidzi ngavadome zvifambiso zvakasiyana-siyana.
- b** Vadzidzi ngavataurirane kukosha kwakaita zvifambiso muupenyu hwavanhu.
- c** Tevedzerai nekudoma ruzha rwezvifambiso zvakasiyana-siyana.
- d** Vadzidzi vatsanangure nzendo dzavakambofamba nezvifambiso zvakasiyana-siyana.

2 Kuverenga

- a Ngavaite ruzha rwemitinhimira **‘nzw’**.
- b Nyorai mazwi pamakadhi, pachidziro kana pachati, vadzidzi vaverenge.
- c Vadzidzi ngavaumbe mazwi ane mitinhimira **‘nzw’**.
- d Vadzidzi vaverenge vachideedzera ndima iri mubhuku romudzidzi **papeji 116**.
- e Vadzidzi vapindure mibvunzo yenzwisiso iri mubhuku romudzidzi.

3 Kunyora

- a Vadzidzi ngavanyore mitinhimira **‘nzw’**.
- b Vaumbe mazwi ane mitinhimira **‘nzw’**.
- c Vanyore zviperengo zvakanaka zvine mitinhimira **‘nzw’**.
- d Vapindure mibvunzo yenzwisiso iri **papeji 117** mubhuku romudzidzi.
- e Kuzadzisa zvirevo nemazwi akakodzera.
- f Kunyora mazwi akafanana neakapiwa.

Mhinduro dzinotarisirwa pamibvunzo iri mubhuku romudzidzi

Nzwisiso

- 1 kwaMutare
- 2 tete
- 3 Tenda
- 4 Amai nababa vavo
- 5 Mhuka, makomo nemit

Mazita

- 1 Igwa
- 2 dutavanhu
- 3 bhizautare
- 4 dzimudzangara
- 5 terevhizhoni
- 6 nhare

Zvifambiso

- 1 mumvura
- 2 mudenga
- 3 chitima
- 4 mudenga

Zvinangwa zvechikamu

Zvinotarisirwa pakupera kwechikamu chino kuti vadzidzi:

- a** vave noruzivo rwakadzika pamusoro pemichina yemakombiyuta.
- b** vatsanangure mabasa emichina yemakombiyuta.
- c** vadome zvinhu zvinowanikwa pakombiyuta.
- d** vagone kududza ruzha rwa‘mb’ na‘vh’ zvakanaka.
- e** vaumbe nokuverenga mazwi ane mitinhimira ‘mb’ na ‘vh’.
- f** vaverenge ndima iri mubhuku romudzidzi **papeji 120**.
- g** vapindure mibvunzo yenzwisiso.
- h** vave noruzivo pamusoro pemazwi muuzhinji uye mazwi anoreva zvakananana.

Zvombo

Mifananidzo yemichina yamazuva ano, michina yamazuva ano, mazwi pamakadhi, mazwi pachidziro, penzura, bhuku romudzidzi.

Dura

PlusOne Rodza Pfungwa ChiShona Bhuku romudzidzi Gwaro reChipiri peji 119-123.

Bumbiro retsika nemagariro (Heritage Based Curriculum - HBC) 2024-2030.

Zviitwa

1 Kutaura nekuteerera

- a** Vadzidzi ngavadome zvinhu zvinowanikwa pamakombiyuta zvakasiyana-siyana.
- b** Vadzidzi ngavataurirane kukosha kwemichina yemakombiyuta.
- c** Vadzidzi vatsanangure kutsanangura kukosha kwemichina yemakombiyuta.

2 Kuverenga

- a** Ngavaite ruzha rwemitinhimira ‘mb’ na ‘vh’.
- b** Nyorai mazwi pamakadhi, pachidziro kana pachati, vadzidzi vaverenge.

- c** Vadzidzi ngavaumbe mazwi ane mitinhimira ‘mb’ na ‘vh’.
- d** Vadzidzi vaverenge vachideedzera ndima iri mubhuku romudzidzi **papeji 120**.
- e** Vadzidzi vapindure mibvunzo yenzwisiso iri mubhuku romudzidzi.

3 Kunyora

- a** Vadzidzi ngavanyore mitinhimira ‘mb’ na ‘vh’.
- b** Vaumbe mazwi ane mitinhimira ‘mb’ na ‘vh’.
- c** Vanyore zviperengo zvakanaka zvine mitinhimira ‘mb’ na ‘vh’.
- d** Vapindure mibvunzo yenzwisiso iri **papeji 121** mubhuku romudzidzi.
- e** Kunyora mazwi akapiwa muuzhinji.
- f** Kunyora mazwi akafanana neakapiwa.

Mhinduro dzinotarisirwa pamibvunzo iri mubhuku romudzidzi

Nzwisiso

- 1** makombiyuta
- 2** Vaimbova mutungamiriri wenyika, VaMugabe.
- 3** nezvemvura
- 4** yepanowanikwa mvura
- 5** makombiyuta nemapurojekita

Uzhinji

- 1** mapfumo
- 2** zvikepe
- 3** vadzidzi
- 4** vashanyi
- 5** mabhiza
- 6** nhare
- 7** makarwe

Mazwi akafanana

- 1** terevhizheni
- 2** dzimudzangara
- 3** mudzidzisi
- 4** foni
- 5** bhasikoro
- 6** dutavanhu

Chikamu 26

Ndozvitaura handinyarari

Zvinangwa zvechikamu

Zvinotarisirwa pakupera kwechikamu chino kuti vadzidzi:

- a** vave noruzivo pamusoro pekodzero dzavo.
- b** vadome kodzero dzavo uye vanhu vanogona kutyora.
- c** vatsanangure zvavanoita kana kodzero dzavo dzambunyikidzwa.
- d** vagone kududza ruzha rwa‘**ty**’ zvakanaka.
- e** vaumbe nokuverenga mazwi ane mitinhimira ‘**ty**’.
- f** vaverenge ndima iri mubhuku romudzidzi **papeji 125**.
- g** vapindure mibvunzo yenzwisiso.
- h** vave noruzivo pamusoro zvimiso zvakasiyana-siyana uye kuti vagone kupindura mibvunzo yezvimiso.

Zvombo

Mavhidhiyo emunhu achimbunyikidza mwana, mifananidzo munhu ari kumbunyikidza mwana, mazwi pamakadhi, mazwi pachidziro, penzura, bhuku romudzidzi.

Dura

PlusOne Rodza Pfungwa ChiShona Bhuku romudzidzi Gwaro reChipiri peji 124-128.
Bumbiro retsika nemagariro (Heritage Based Curriculum - HBC) 2024-2030.

Zviitwa

1 Kutaura nokuteerera

- a** Vadzidzi ngavadome kodzero dzavo.
- b** Vadzidzi ngavataurirane kumbunyikidzwa kunogona kuitwa kodzero dzavo.
- c** Vadzidzi vatsanangure zvavanofanira kuita kana kodzero dzavo dzambunyikidzwa.

2 Kuverenga

- a Ngavaite ruzha rwemitinhimira ‘ty’.
- b Nyorai mazwi pamakadhi, pachidziro kana pachati, vadzidzi vaverenge.
- c Vadzidzi ngavaumbe mazwi ane mitinhimira ‘ty’.
- d Vadzidzi vaverenge vachideedzera ndima iri mubhuku romudzidzi **papeji 125**.
- e Vadzidzi vapindure mibvunzo yenzwisiro iri mubhuku romudzidzi.

3 Kunyora

- a Vadzidzi ngavanyore mitinhimira ‘ty’.
- b Vaumbe mazwi ane mitinhimira ‘ty’.
- c Vanyore zviperengo zvakanaka zvine mitinhimira ‘ty’.
- d Vapindure mibvunzo yenzwisiro iri **papeji 126** mubhuku romudzidzi.
- e Kuzadzisa zvirevo nemazwi akakodzera.
- f Kunyora zvirevo zvakapiwa uchiisa zvimiso zvakakodzera.

Mhinduro dzinotarisirwa pamibvunzo iri mubhuku romudzidzi

Nzwisiro

- 1 zvokupfeka, zvokudya nokunwa, zvokunamata, zvoutano nokurapwa uye pokugara pakanaka.
- 2 vabereki, vadzidzisi, kana vanhu vaagere navo.
- 3 vanogona kuvatyisidzira kuti vasataure kana kuti kuvapa zvipo zvevharamuromo.
- 4 kumapurisa, kuna mudzidzisi, kumubereki, kana kuva fundisi vedzisvondo.
- 5 nyarara

Inzwi rakakodzera

1 batsira	4 vabereki
2 Kukumbira	5 chikoro
3 kudya kwakanaka	6 tarwara

Zvimiso

- 1 Guta guru reZimbabwe iHarare.
- 2 Masvingo eZimbabwe anowanika kuMasvingo.
- 3 Mutare iguta riri kumabvazuva kwenyika.
- 4 Tendai aenda kundotenga chingwa.
- 5 Kumadokero kwenyika yeZimbabwe kune Botswana.
- 6 Nezuro amai vakaenda kuGweru nebhazi.

Mabasa mumhuri

- 1 Amai/Baba
- 2 Vana
- 3 Baba/Amai
- 4 Ambuya/Sekuru
- 5 Sekuru/Ambuya

- 1 a – k Vana vanovaka mazwi vachishandisa mtinhimira yakaphihwa mubhuku romudzidzi **peji 129**.

Mazita emifananidzo

- 2 a bhazi b tsvimbo c garwe/ngwena d imbwa
3 a ava b iri c aya d idzo e iyo

Nzwisiso

- 4 a Ruvimbo
b kunhamo
c Bhiju
d zuva rorereka
e yokutyora kodzero dzaRuvimbo/yokuda kubata Ruvimbo chibharo.
f kutaurira munhu waunovimba naye kuti anogona kukubatsira, vakaita semapurisa, vabereki vako, vadzidzisi, vafundisi vedzisvondo
- 5 Mazwi anopikisana:
a refu b vakaenda
c muhombe / mukuru d itange
e masikati f akaguta
- 6 Panogara mhuka:
a danga b dendere
c chiro d muzumbu/ chikwere/ chirugwi
e mumvura
- 7 Mazwi muuzhinji
a mapango b matanda
c maturi d zvituro
e mitsvairo

Zvinangwa zvechikamu

Zvinotarisirwa pakupera kwechikamu chino kuti vadzidzi:

- a** vave noruzivo pamusoro pokubata ishwa uye kuvhima. Vadome nzira dzavanoshandisa pakubata mhuka dzakasiyana-siyana dzomusango.
- b** vatsanangure kugadzirwa kwenyama yemhuka dzakasiyana-siyana.
- c** vagone kududza ruzha rwa‘shw’ zvakanaka.
- d** vaumbe nokuverenga mazwi ane mitinhimira ‘shw’.
- e** vaverenge ndima iri mubhuku romudzidzi **papeji 133**.
- f** vapindure mibvunzo yenzwisiso.
- g** vave noruzivo pamusoro pemhuka nevana vadzo uye mazwi anopikisana neakapiwa.

Zvombo

Mifananidzo yemhuka nevana vadzo, mavhidhiyo emhuka nevana vadzo, mazwi pamakadhi, mazwi pachidziro, penzura, bhuku romudzidzi.

Dura

PlusOne Rodza Pfungwa ChiShona Bhuku romudzidzi Gwaro reChipiri peji 133-136.

Bumbiro retsika nemagariro (Heritage Based Curriculum - HBC) 2024-2030.

Zviitwa

1 Kutaura nokuteerera

- a** Vadzidzi ngavadome mhuka dzomusango dzakasiyana-siyana.
- b** Vadzidzi ngavataurirane mabatirwe anoitwa mhuka dzomusango.
- c** Vadzidzi vatsanangure magadzirirwe anoitwa nyama yemhuka dzomusango.
- d** Vadzidzi vaone mavhidhiyo evanhu vachibata mhuka dzomusango vagotaurirana mabatirwo adzo.

2 Kuverenga

- a Ngavaite ruzha rwemitinhimira ‘shw’.
- b Nyorai mazwi pamakadhi, pachidziro kana pachati, vadzidzi vaverenge.
- c Vadzidzi ngavaumbe mazwi ane mitinhimira ‘shw’.
- d Vadzidzi vaverenge vachideedzera ndima iri mubhuku romudzidzi **papeji 133**.
- e Vadzidzi vapindure mibvunzo yenzwisiso iri mubhuku romudzidzi.

3 Kunyora

- a Vadzidzi ngavanyore mitinhimira ‘shw’.
- b Vaumbe mazwi ane mitinhimira ‘shw’.
- c Vanyore zviperengo zvakanaka zvine mitinhimira ‘shw’.
- d Vapindure mibvunzo yenzwisiso iri **papeji 134** mubhuku romudzidzi.
- e Kuzadzisa zvirevo nemazwi akakodzera.
- f Kunyora mazwi anopikisana neakapiwa.
- g Kunyora vana vemhuka dzakapiwa.

Mhinduro dzinotarisirwa pamibvunzo iri mubhuku romudzidzi

Nzwisiso

a Shwadu	b muchuru	c kurumwa namajuru
d mumigomo	e vakazadza migomo miviri	f mwenje

Mhuka nevana vadzo

a mhembwe	tsvana	b mombe	mhuru
c gudo	rushiye	d imbwa	mbwanana
e datya	buruvuru		

Mazwi anopesana

a mupfupi	b vashoma	c aenda	d adzika
e akaputsa	f diki	g kune maguta	

Mutauro

1 Hwahwa	–	Hunodhaka
2 Mhiripiri	–	Inovava
3 Mbambaira	–	Dzinozvimbira
4 Hutsi	–	hunokachidza
5 Huchi	–	hunotapira

Zvinangwa zvechikamu

Zvinotarisirwa pakupera kwechikamu chino kuti vadzidzi:

- a** vagone kuteerera kungano dzakasiyana-siyana.
- b** vataure ngano dzakasiyana.
- c** vagone kudzikorora ngano dzavataurirwa nevamwe.
- d** vagone kududza ruzha rwa‘tsv’. zvakanaka.
- e** vaumbe nokuverenga mazwi ane mitinhimira ‘tsv’.
- f** vaverenge ndima iri mubhuku romudzidzi **papeji 138**.
- g** vapindure mibvunzo yenzwisiso.

Zvombo

Mazwi pamakadhi, mazwi pachidziro, penzura, bhuku romudzidzi.

Dura

PlusOne Rodza Pfungwa ChiShona Bhuku romudzidzi Gwaro reChipiri peji 137-142.
Bumbiro retsika nemagariro (Heritage Based Curriculum - HBC) 2024-2030.

Zviitwa

1 Kutaura nokuteerera

- a** Vadzidzi vagone kuteerera kungano dzakasiyana-siyana.
- b** Vadzidzi ngavataure ngano dzakasiyana-siyana vachipanana mikana.
- c** Vadzidzi vadzikorore ngano dzavanzwa dzichitaurwa navamwe.

2 Kuverenga

- a** Ngavaite ruzha rwemitinhimira ‘tsv’.
- b** Nyorai mazwi pamakadhi, pachidziro kana pachati, vadzidzi vaverenge.
- c** Vadzidzi ngavaumbe mazwi ane mitinhimira ‘tsv’.

- d** Vadzidzi vaverenge vachideedzera ndima iri mubhuku romudzidzi **papeji 138**.
- e** Vadzidzi vapindure mibvunzo yenzwisiso iri mubhuku romudzidzi.

3 Kunyora

- a** Vadzidzi ngavanyore mitinhimira **‘tsv’**.
- b** Vaumbe mazwi ane mitinhimira **‘tsv’**.
- c** Vanyore zviperengo zvakanaka zvine mitinhimira **‘tsv’**.
- d** Vapindure mibvunzo yenzwisiso iri **papeji 140** mubhuku romudzidzi.
- e** Kuzadzisa zvirevo nemazwi akakodzera.
- f** Kunyora panogara mhuka dzakapiwa.

Mhinduro dzinotarisirwa pamibvunzo iri mubhuku romudzidzi

Mazita emifananidzo

tsuro
mbira

nzou
shumba

Nzwisiso

1 VaNgwadzai	5 tsuro nambira
2 Ruvhunzavaeni / zuva rodoka	6 mutserendende
3 Choti, Tose naChimusoro	7 nhanzva
4 padare	8 tsuro

Inzwi rakakodzera

1 muchuru	4 dendere/mumuti
2 mumvura	5 mugomo
3 mumvura	

Mazwi kubva patsoro

a nanzva	b nhanzva	c gunzva

Mamwe mazwi ana ‘nzw’

a Nzvenga	b Nzvimbo	c Nhunzvatunzva
d Nzvenzvana	e Nzvera	

Zvinangwa zvechikamu

Zvinotarisirwa pakupera kwechikamu chino kuti vadzidzi:

- a** vave noruzivo pamusoro panzvimbo dzinowanikwa mvura.
- b** vataure njodzi dzinogona kuwanikwa mumvura.
- c** vatsanangure kukosha kwakaita mvura muupenyu hwedu vanhu nemhuka.
- d** vagone kududza ruzha rwa **‘dh’** zvakanaka.
- e** vaumbe nokuverenga mazwi ane mitinhimira **‘dh’**.
- f** vaverenge ndima iri mubhuku romudzidzi **papeji 144**.
- g** vapindure mibvunzo yenzwisiso.
- h** vave noruzivo pamusoro pezvinongedzo zvakasiyana-siyana uye kuti vagone kupindura mibvunzo yezvinongedzo.

Zvombo

Mifananidzo yenzvimbo dzinowanikwa mvura, mazwi pamakadhi, mazwi pachidziro, penzura, bhuku romudzidzi.

Dura

PlusOne Rodza Pfungwa ChiShona Bhuku romudzidzi Gwaro reChipiri peji 143-146.
Bumbiro retsika nemagariro (Heritage Based Curriculum - HBC) 2024-2030.

Zviitwa

1 Kutaura nokuteerera

- a** Tauriranai nzvimbo dzinowanikwa mvura.
- b** Vadzidzi ngavataure njodzi dzinogona kusanganikwa nadzo mvura.
- c** Vadzidzi vadome kukosha kwakaita mvura kuvanhu nokumhuka.

2 Kuverenga

- a** Ngavaite ruzha rwemitinhimira **‘dh’**.

- b** Nyorai mazwi pamakadhi, pachidziro kana pachati, vadzidzi vaverenge.
- c** Vadzidzi ngavaumbe mazwi ane mitinhimira ‘dh’.
- d** Vadzidzi vaverenge vachideedzera ndima iri mubhuku romudzidzi **papeji 144**.
- e** Vadzidzi vapindure mibvunzo yenzwisiso iri mubhuku romudzidzi.

3 Kunyora

- a** Vadzidzi ngavanyore mitinhimira ‘dh’.
- b** Vaumbe mazwi ane mitinhimira ‘dh’.
- c** Vanyore zviperengo zvakanaka zvine mitinhimira ‘dh’.
- d** Vapindure mibvunzo yenzwisiso iri **papeji 145** mubhuku romudzidzi.
- e** Kuzadzisa zvirevo nemazwi akakodzera.

Mhinduro dzinotarisirwa pamibvunzo iri mubhuku romudzidzi

Nzvimbo dzinowanikwa mvura

tsime

tepi

dhamu

chibhorani

Nzwisiso

- 1** Chigwa
- 2** mangwanani-ngwanani
- 3** nengoro, mabhara nemotokari
- 4** kanzuru
- 5** yakachera chibhorani
- 6** Pachavakwa panonwira n’ombe mvura.
- 7** Mvura yokunwa, kubika kugeza nokuwacha.

Njodzi dzomumvura

- 1** yeredzwa
- 2** mudumbu / manyoka
- 3** nyura
- 4** kutsva

Tsoro

- 1** ngwena, datya, mvuu, gakanje

Zvinangwa zvechikamu

Zvinotarisirwa pakupera kwechikamu chino kuti vadzidzi:

- a** vave noruzivo pamusoro panzvimbo dzinowanikwa mvura.
- b** vataure mabasa emvura inowanikwa pakasiyana-siyana.
- c** vadome mhuka dzinogara mumvura.
- d** vagone kududza ruzha rwa‘**rw**’ na‘**dzw**’. zvakanaka.
- e** vaumbe nokuverenga mazwi ane mitinhimira ‘**rw**’ na‘**dzw**’.
- f** vaverenge ndima iri mubhuku romudzidzi **papeji 147**.
- g** vapindure mibvunzo yenzwisiso.
- h** vave noruzivo pamusoro mazwi anoreva zvakananana.

Zvombo

Mavhidhiyo epanowanikwa mvura uye pamusoro pemabasa emvura, mazwi pamakadhi, mazwi pachidziro, penzura, bhuku romudzidzi.

Dura

PlusOne Rodza Pfungwa ChiShona Bhuku romudzidzi Gwaro reChipiri peji 147-150.
Bumbiro retsika nemagariro (Heritage Based Curriculum - HBC) 2024-2030.

Zviitwa

1 Kutaura nokuteerera

- a** Tauriranai nzvimbo dzinowanikwa mvura.
- b** Vadzidzi ngavataure njodzi dzinogona kusanganikwa nadzo mumvura.
- c** Vadzidzi vadome mhuka dzinogara mumvura.

2 Kuverenga

- a** Ngavaite ruzha rwemitinhimira ‘**rw**’ na‘**dzw**’.
- b** Nyorai mazwi pamakadhi, pachidziro kana pachati, vadzidzi vaverenge.

- c vadzidzi ngavaumbe mazwi ane mitinhimira ‘rw’ na‘dzw’.
- d Vadzidzi vaverenge vachideedzera ndima iri mubhuku romudzidzi **papeji 147**.
- e Vadzidzi vapindure mibvunzo yenzwisiso iri mubhuku romudzidzi.

3 Kunyora

- a Vadzidzi ngavanyore mitinhimira ‘rw’ na‘dzw’.
- b Vaumbe mazwi ane mitinhimira ‘rw’ na‘dzw’.
- c Vanyore zviperengo zvakanaka zvine mitinhimira ‘rw’ na‘dzw’.
- d Vapindure mibvunzo yenzwisiso iri **papeji 149** mubhuku romudzidzi.
- e Kuzadzisa zvirevo nemazwi akakodzera.
- f Kunyora mazwi akafanana neakapiwa.

Mhinduro dzinotarisirwa pamibvunzo iri mubhuku romudzidzi.

Nzwisiso

- 1 Chirimo
- 2 Kutiva/kudiridza mapindu/kuraura kana kuredza hove.
- 3 Kutiva nokuredza hove.
- 4 Zviredzo kana zvirauro nemambure.
- 5 Chiredzi
- 6 Zaka
- 7 Kusangana nezvikara kana kunyura mumvura.
- 8 Garwe
- 9 Ngwena
- 10 Chitsvambe

Mazwi anoreva zvakafanana

- 1 ngwindi
- 2 dzangaradzimu
- 3 mudonzvo
- 4 gudo / dede
- 5 bhizautare

Zvinangwa zvechikamu

Zvinotarisirwa pakupera kwechikamu chino kuti vadzidzi:

- a** vave noruzivo pamusoro pezororo remagamba.
- b** vataure zvatimoremekedza pazororo remagamba uye kuti ririko mwedzi upi.
- c** vadome mamwe magamba avanoziva.
- d** vagone kududza ruzha rwa **‘pf’** na **‘nzw’** zvakanaka.
- e** vaumbe nokuverenga mazwi ane mitinhimira **‘pf’** na **‘nzw’**.
- f** vaverenge ndima iri mubhuku romudzidzi **papeji 152**.
- g** vapindure mibvunzo yenzwisiso.
- h** vave noruzivo pamusoro pezvinongedzo zvakasiyana-siyana uye kuti vagone kupindura mibvunzo yezvinongedzo.

Zvombo

Mifananidzo yenzvimbo inovigwa magamba, mazwi pamakadhi, mazwi pachidziro, penzura, bhuku romudzidzi.

Dura

PlusOne Rodza Pfungwa ChiShona Bhuku romudzidzi Gwaro reChipiri peji 151-156.
Bumbiro retsika nemagariro (Heritage Based Curriculum - HBC) 2024-2030.

Zviitwa

1 Kutaura nokuteerera

- a** Tauriranai mwedzi une zororo remagamba.
- b** Vadzidzi vadome magamba avanoziva.
- c** Vadzidzi vataure mabasa akaitwa namagamba.

2 Kuverenga

- a** Ngavaite ruzha rwemitinhimira **‘pf’** na **‘nzw’**.

- b** Nyorai mazwi pamakadhi, pachidziro kana pachati, vadzidzi vaverenge.
- c** Vadzidzi ngavaumbe mazwi ane mitinhimira ‘**pf**’ na ‘**nzw**’.
- d** Vadzidzi vaverenge vachideedzera ndima iri mubhuku romudzidzi **papeji 152**.
- e** Vadzidzi vapindure mibvunzo yenzwisiro iri mubhuku romudzidzi.

3 Kunyora

- a** Vadzidzi ngavanyore mitinhimira ‘**pf**’ na ‘**nzw**’.
- b** Vaumbe mazwi ane mitinhimira ‘**pf**’ na ‘**nzw**’.
- c** Vanyore zviperengo zvakanaka zvine mitinhimira ‘**pf**’ na ‘**nzw**’.
- d** Vapindure mibvunzo yenzwisiro iri **papeji 153** mubhuku romudzidzi.
- e** Kuzadzisa zvirevo nemazwi akakodzera.
- f** Kuzadzisa mibvunzo pamusoro penguva.

Mhinduro dzinotarisirwa pamibvunzo iri mubhuku romudzidzi

Nzwisiso

- 1** Nyamavhuvhu
- 2** Vanhu vakatifira vachirwira rusununguko rwenyika ino.
- 3** Vanhu vakarwira nyika ino kubva pasi pevachena / varungu.
- 4** Hwevachena / mabhunu / varungu
- 5** Oliver Mtukudzi

Mwedzi nemazororo

- 1** Zvita - Kisimusi
- 2** Ndira - gore idzva
- 3** Bandwe - kuzvitonga kuzere
- 4** Nyamavhuvhu - zuva remagamba
- 5** Zvita - zuva rekubatana

Ruzivo pamusoro penguva

- 1** Ndira
- 2** gumi nemiviri
- 3** Zvita
- 4** manomwe
- 5** Mugovera
- 6** mana
- 7** Svondo

Izwi rakakodzera

- 1 vakaenda
- 2 ndakamhanya
- 3 Ndichadya
- 4 vachauya
- 5 Tinonamatira

Zadzisa zvirevo nefananidzo

- 1 mukaka
- 2 gunguwo
- 3 bere
- 4 dzvatsvatsva
- 5 masvosve

Tsika nemagariro

- 1 ombera
- 2 pfugama
- 3 tinobvisa
- 4 ombera

Zviito

Vana ngavaverenge mazwi 1-20 ari mubhuku romudzidzi **peji 156** voashandisa mumitsara.

Kuvaka mazwi

- 1 a – j Vana ngavavake mazwi vachishandisa mitinhimira yakapihwa mubhuku romudzidzi **peji 157**.

Mazita ezviri pamifananidzo

- 2 a imbwa
b musoja
c chitoro
d kombiyuta
- 3 **Midziyo namabasa ayo**
a chirauro
b jeko
c mbezo
d mutswi
- 4 **Mazwi muuzhinji**
a mizhanje
b dzimba
c madzibaba
d makore
e zvipatara
f maruva
g mbudzi
- 5 **Mazwi anoreva zvakafanana**
a igwa
b dutavanhu
c bhizautare
d mizhinji
e gudo/bveni/mutiro
f visi

6 Zvimiso

- a** Sekuru vangu ndiVaChoto.
- b** Iwe unogara kupi?
- c** Harare ndiro guta guru reZimbabwe.
- d** Taurai, Tarisai naFarai vana vaVaGwande.
- e** Mwedzi wokupedzisira wegore ndiZvita.

7 Nzwisiso

- a** Fadzai
- b** mudumbu/aita manyoka
- c** Bvukururu
- d** Mai Chisvo
- e** Vashandise mvura yepakachengetedzwa
- f** manyoka
- g** chibhorani / tsime rakavakirwa

8 Inzwi rakakodzera

- a** ticharima
- b** ndaifarira
- c** anowana
- d** tichadya
- e** kuchanaya